

„Gyermekvár”

Német Nemzetiségi Óvoda Újhartyán

„Kinderburg”

Deutscher Nationalitätenkindergarten Hartian

2367 Újhartyán Béla gödör park 3.

OM: 033007

GYERMEKVÁR

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2024.

Készítette:

„Gyermekvár” Német Nemzetiségi Óvoda

Nevelőtestülete

Legitimációs eljárás

Intézmény OM - azonosítója: 033007	
Elfogadta: Németh Tímea Szakmai munkaközösség vezető nevelőtestület nevében	Egyetértését kinyilvánította: Dormányné Balázs Csilla Szülők Közössége nevében
Egyetértését kinyilvánító: Tóth Antal Német Nemzetiségi Önkormányzat Újhartyán mint Fenntartó nevében	
Igazgató: Rizmajer Ildikó PH.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.gyermekevarovoda.hu	Érvényes: A kihirdetés napjától (2024.09.01.) visszavonásig

Tartalom

Bevezetés	5
I. Az intézmény adatai.....	6
II. Az Intézmény bemutatása.....	7
1. „Gyermekvár”	7
2. Szociokulturális környezetünk	9
III. Gyermekkép-Óvodakép.....	12
1. Gyermekkép.....	12
2. Óvodakép	13
IV. Az óvodai nevelés feladatai	16
1. Az óvodai nevelés általános feladatai	16
2. Az egészséges életmód alakítása	16
3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	21
4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	25
5. Német nemzetiségi nevelés.....	29
V. Az óvodai élet megszervezésének elvei	33
1. Személyi feltételek.....	33
2. Tárgyi feltételek	34
3. Az óvodai élet megszervezése.....	34
4. Az óvoda kapcsolatrendszere	35
VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	39
1. Játék	39
1. Verselés, mesélés	42
2. Ének, zene, énekes-játék, gyermektánc.....	45
3. Rajzolás, festés, mintázás és kézimunka	48
4. Mozgás.....	52
5. A külső világ tevékeny megismerése	55
6. Német nemzetiségi óvodai nevelés.....	59
7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	62
8. Munka jellegű tevékenységek.....	66
VII. Kultúráközvetítés és hagyományőrzés	72
VIII. Gyógypedagógia	87
IX. Gyermekvédelem az óvodában.....	96
X. Fejlődés jellemzői óvodás kor végére	98
XI. Szülők által igényelt egyéb szolgáltatások.....	101

Képgaléria

Óvoda főbejárata

Játsszódudvar

Tornaszoba

Sószoba

Bevezetés

A „Gyermekvár Pedagógiai Program” elkészítésekor alapul vettük a hatályos

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramot 363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet
- a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvét 17/2013.(III.1.) EMMI rendelet,
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét 32/1012 (X.8.) EMMI rendelet,
- Településünk helyi sajátosságait.

Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését. Megkötéseket csak a gyermekek érdekében és védelmében tartalmaz.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei a következők:

- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, egyes esetben hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas óvodai nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

A Gyermekvár óvoda nevelőtestülete elkészítette a Gyermekvár Pedagógiai Programját az Alapprogrammal összehangolva.

I. Az intézmény adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:

„Gyermekvár” Német Nemzetiségi Óvoda Újhartyán

„Kinderburg” Deutscher Nationalitätenkindergarten Hartian

Rövidített neve: „Gyermekvár”- „Kinderburg”

Címe, elérhetőségei:

2367 Újhartyán, Béla gödör park 3.

Tel. 06 30 3974801

e-mail: intezmenyvezeto@gyermekvarovoda.hu, titkarsag@gyermekvarovoda.hu

gyermekvar.ujhartyan@gmail.com

honlap: www.gyermekvarovoda.hu

Fenntartója:

Német Nemzetiségi Önkormányzat Újhartyán

Cím: 2367 Újhartyán, Hősök tere 5-7.

Telefon: 06-29-372-133

Gyermekcsoportok, férőhelyek száma: 8 gyermekcsoport, 195 fő férőhely

II. Az Intézmény bemutatása

1. „Gyermekvár”

Az újhartyáni „GYERMEKVÁR” településünk központjában, ideális környezetben 2009-ben épült a legkorszerűbb igényeknek és a vonatkozó szigorú előírásoknak megfelelően. Az impozáns épület jól megközelíthető, az érkezőket kényelmes parkoló fogadja.

A 195 gyermeknek férőhelyet biztosító, 8 gyermekcsoportos óvoda és a 600 adagos modern technológiával felszerelt konyha megvalósításához az önkormányzat 382 millió forintos támogatást nyert az „Új Magyarország Fejlesztési Terv Közép-Magyarországi Operatív Program” keretében, továbbá közel ugyanennyit saját forrásból tett hozzá.

A beruházás minőségét emeli, hogy fűtését-hűtését megújuló energia felhasználásával kiépített, geotermikus hőszivattyú biztosítja. A létesítmény használati terei padlófűtő rendszerrel és falfűtés-hűtés csöves rendszerrel épültek meg, melyek alacsony költségű fűtési energiát igényelnek. Az épületben teljesül minden akadálymentesítéssel kapcsolatos elvárás: kiépített parkoló a mozgáskorlátozottak részére, az épület bejáratánál tapintható térkép braille feliratokkal, helyiségeket jelölő ajtóablak a csökkent látók és vakok részére, egy csoportszoba indukciós hurokkal ellátva a hallássérültek részére. Az épület egészében modern, a gyermekkor ízlésvilágát tükröző gyermekközpontú berendezések találhatók, melyek hozzájárulnak az óvodások fizikai-érzelmi szükségleteinek biztosításához. A tágas, világos csoportszobák mindegyikéhez térkövel burkolt terasz, kényelmes gyermeköltöző és korszerűen felszerelt mosdók tartoznak. A csoportszobák árnyékolását elektromos redőnyök biztosítják. Az épületbe lépőt először a tágas aula látványa fogadja, melyben az intézmény gazdag programkínálatai, kulturális eseményei méltó körülmények közt szervezhetők meg.

Bejárat, aula

Az intézményt használók kényelmét szolgálják még a szülői fogadó, az orvosi szoba elkülönítővel és baba-mama szoba.

Az épületben megvalósultak az általános és speciális fejlesztéshez szükséges helyiségek, mint tornaszoba, fejlesztőszoba, logopédiai szoba, melyek korszerű eszközökkel felszereltek, így ideálisak az integrált nevelés biztosítására, a sajátos nevelési igényű gyerekek ellátására is.

Kialakításra került egy só-szoba, mely preventív lehetőséget nyújt az óvodáskorban oly gyakori légzőszervi megbetegedéseknél, és járulékos hallásproblémáknál. A helyiségre jellemző, hogy parajdi sóval kiépített, a parajdi sóbánya mikroklimáját képes nyújtani.

Az épület galériás tetőterében korszerű eszközökkel és bútorokkal felszerelt 20 férőhelyes nevelőtestületi szoba, iroda helyiségek, felnőtt mosdó-zuhanyzó és digitális fejlesztőszoba kaptak helyet. A projekt kapcsán megvalósult munkahelyteremtés méltó színtere ez. Az emeleti galérián rendeztük be az ún. Sváb-galériánkat, mely a helyi sváb lakosság hagyatékaiból, bútoraiból áll. A német nemzetiségi tárgyi hagyaték folyamatosan bővül az óvodánkban. Kiállításunk ennek felhasználásával állandó változásban van.

A „Gyermekvár” szerves része a bástyákkal övezett, biztonságos játszóudvar, mely a lejtős terep adta lehetőségeket úgy használja ki, hogy az akadálymentes közlekedés is biztosítva van. A bástyák akár szabadtéri foglalkoztatóként is használhatók kedvező időjárás esetén. A játszóparkban elhelyezett játszó-eszközök lehetőséget nyújtanak az óvodáskorúak irányított mozgásfejlesztéshez és a szabad mozgáshoz is.

Sváb galéria általunk felújított hagyatéki bútorokkal berendezve

2. Szociokulturális környezetünk

Újhartyán a Pilis-alpári homokhát északnyugati peremén, az ország földrajzi közepén fekszik Pest megyében az M5-ös autópálya mentén. Lakosainak száma 2740 fő. Az itt élők 1764-től kemény, szorgalmas munkájukkal hozzájárultak a magyar Nemzeti kultúra és jólét megteremtéséhez. Újhartyán másodlagos betelepüléssel jött létre 1764-ben, ugyanis a

betelepülő őslakosok nem közvetlenül Bajorországból érkeztek. A kezdetben német, szlovák, magyar összetételű falu egy erőteljes migráció következtében katolikus vallású német nemzetiségűre rendeződött át. A történelmi örökségre és az utóbbi folyamatokra épülő innovatív készség ma ugyanolyan sajátja a településnek, mint a vallási és etnikai hagyományok reneszánsza, melyek e sajátos és fejlett önképpel bíró társadalom életét akkor is meghatározták, amikor erre a politikai viszonyok lehetőséget még nem biztosítottak.

Betelepülési emlékmű

A legfiatalabb sváb generáció már teljesen a magyar nyelvet használja, beolvadt a többségi magyar társadalomba, helyi szinten is csak pár fennmaradt és szóhasználatunkba beolvadt sváb kifejezés jelzi a helyi nyelvi hagyományokat. Elsősorban ételek és tárgyak nevei ezek. Emellett azonban sváb identitásunkat őrizzük, a kultúra közvetítő szerepünkben elkötelezettek vagyunk. Ez a német nemzetiségi nevelésünk működtetésének alapja, a tartalma tetten érhető az óvodai nevelésünk minden területén. 2005/2006-os óvodai nevelési évben kezdtük meg a német nemzetiségi óvodai nevelést Újhartyánban egy gyermekcsoporttal. Ez a feladat jelenleg minden csoportban működik.

Újhartyán 2013-ban városi címet kapott. Kultúránkat, hagyományainkat ma is ápoljuk, mely meghatározó életünkben, különösen a jövő nemzedékének nevelésében. A hagyományörzés állandó és időszakos jelleggel is megjelenik. Helyi tájházunk működésével, a Bagolyfészek nevű épület, valamint a Tájház és a Faluközpont pincehelyiségeinek megalakulásával kulturális programjaink megszervezésére és körük tágítására egyre több lehetőség nyílik.

Bagolyfészek és Tájház (közös udvarral)

Emellett az évszakhoz és ünnepekhez kötött hagyományos programjaink is megmaradtak, sőt a repertoár bővült például a Hartyánfeszt elnevezésű őszi gasztronómiai fesztivál megrendezésével. Különböző helyi csoportok alakulnak korosztály, vagy érdeklődési körök szerint. Ők és az egyéni alkotóművészek egyaránt a helyi sátoros típusú rendezvényeken mutatkozhatnak be a nagy közösség előtt, mint például a Hartyánfeszt. A helyi hagyományok őrzése a város apraja-nagyját megmozgatja. Minden korosztály életkori sajátosságához, lehetőségéhez viszonyítva merül el ebben. A sváb fúvós zene és néptánc mindig átítatja ezt.

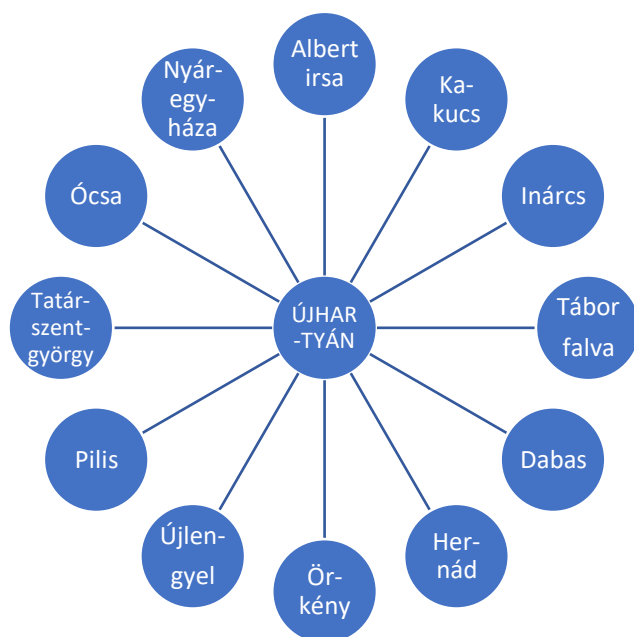
Óvodánk sátra a Hartyánfeszten

A településünkön két köznevelési intézmény működik, minkét intézmény német nemzetiségi nevelést folytat. Rendkívül fontosnak tartjuk mindkét félről azt, hogy ismerjük egymás működését, különös tekintettel az óvoda-iskola átmenet nehéz időszakára. Ennek érdekében tervszerű, tartalmas, egymásra építő kapcsolatot ápolunk, mely az igazgatók között, valamint az alsó tagozat munkaközössége és az óvodapedagógusaink között valósul meg és nem utolsósorban a Szülők bevonásával zajlik.

Az „Eperke” Bölcsőde Újhartyán a település egyetlen bölcsődéje és innen továbbá a környékbéli bölcsődékből érkeznek intézményünkbe gyermekek. A bölcsődei kapcsolattartás az „Eperke” Bölcsőde és az intézményünk között valósul meg, csak különleges egyedi

esetekben vesszük fel a kapcsolatot más bölcsődéből érkező gyermek miatt. A bölcsőde és az óvoda vezetői rendszeresen egyeztetnek szakmai kérdésekben és a mindekori kezdő óvodások ügyében. Bevonódnak ebbe természetesen a kisgyermeknevelők és az érintett óvodapedagógusok is.

Működésünkben meghatározó, hogy jellemzően a környező településről is érkeznek gyermekek.

III. Gyermekkép-Óvodakép

1. Gyermekkép

1. Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.
2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermekeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként, valamint egyénenként is változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenhessenek. Nem ad helyet semminemű előítélet kibontakozásának.
3. A gyermeket saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában sem, sőt ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges építeni. Az intézményünk számos területen biztosítja az eltérő fejlődési ütem elfogadását, ezzel is segítve a nehézségekkel, problémákkal élőket a sajátos nevelési igényű gyermekeket, ők is integráltan kerülnek a többségi gyermekcsoportokba.

A gyermek az intézményünk szemlélete szerint:

- A gyermek egyedi és megismételhetetlen személyiség.
- A gyermek egy ígéret.
- A gyermek a pillanatban él.
- A gyermek az életöröm, maga.
- A gyermek alaptevékenysége a játék.
- A gyermek kíváncsi, ezáltal szívesen tanul, kísérletezik.
- A gyermeket a szabad levegőn való mozgás élteti.
- A gyermekek alkotó.

- A gyermek képzelete határtalan, személyiségfejlesztő közege a mesevilág.
- A gyermek szociális lény.
- A gyermek sokszínű kifejezőmóddal bír.
- A gyermeknek szüksége van határookra.
- A gyermek a dicséretből építkezik.
- A gyermeknek érzelmi biztonságra és támogató környezetre van szüksége.
- A gyermek érzelmein és érzékszervein keresztül fedezi fel a világot.
- Az állandóság mellett szüksége van a változatosságra.
- A gyermeknek szüksége van kihívásokra a fejlődéshez.
- A gyermek elfogadó a környezetével szemben.

2. Óvodakép

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba, tehát a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.
3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
 - a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
 - b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
 - c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, továbbá a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell el az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
7. Külön odafigyelést és új kommunikációs módszereket igényel az eltérő anyanyelvű családokkal történő kommunikáció. (pl.: közös idegennyelv, metakommunikáció, személyes beszélgetés)
8. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Intézményi kiegészítés:

1. Óvodánk kétnyelvű német nemzetiségi óvodai nevelést folytat, mely azt jelenti, hogy mind a magyar, mind a német nyelv fejlődésének segítése, fejlesztése kiemelt célunk. Az óvodai életünk, napirendünk, tanulási tevékenységeink nagy részében mindkét nyelv használata érvényesül.
2. Intézményünkben nagy hangsúlyt fektetünk a német nemzetiségi gyökerekkel rendelkező gyermekek identitástudatának megerősítésére, illetve a nem német nemzetiségi családokból érkezett gyermekek lehetőséget kapnak egy másik kultúra megismerésére.
3. A német nyelvi környezet biztosításával törekszünk a gyermekek német nyelvi kompetenciájának megalapozására.

4. A néphagyományok, népszokások megőrzése és a jövő nemzedékének való átadása fontos feladatunk. Az óvodának nagy szerepe lehet abban, hogy a gyermekekben tudatosan és fokozatosan alakítsák ki a népi, nemzeti értékeinkhez, szülőföldhöz, az itt élő magyar és más nemzetiségekhez való pozitív viszonyt.

Az intézmény egyediségét biztosító elemek rangsorolás nélkül

- Német nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés
- Korszerű, jól felszerelt intézményépület, egészséges testi-lelki fejlődést támogató környezet, sószoba, mászófallal rendelkező tornaszoba, digitális szoba, tágas, módszertanilag átgondolt, jól felszerelt játszóudvarrészek.
- Alap- és speciális szakképzettséggel rendelkező, valamint ideális személyes kompetenciákkal rendelkező, elhivatott alkalmazotti kör
- Partnerközpontú szemléletmód, interaktivitás
- Innovatív szemlélet, nyitottság, rugalmasság
- Német- és magyar hagyományőrző tevékenységek
- Egyedi – gyermek és szülő központú - beszoktatási rendszer; gördülékeny bölcsőde-óvoda átmenet, az intézmények közötti szoros kapcsolattartás által.
- Homogén szervezésű gyermekcsoportok (azonos korú gyermekek egy csoportban)
- Integrált óvodai nevelés (ezen belül ellátott gyermekek az alapító okirat szerint)
- Tehetséggondozás
- Egyedi, általunk kidolgozott fejlődési-skála mérőrendszer, korai felismerés
- Az óvoda-iskola átmenet, mint kritikus szocializációs-szintér könnyítése gyermek-szülő részére
- Helyi főzőkonyha, magas fokú élelmiszerbiztonság
- Nyitott, támogató, építő jellegű kapcsolat a szülőkkel
- Partneri viszony a település civil közösségeivel
- Szakmai kapcsolatok gondozása külföldön és belföldön

IV. Az óvodai nevelés feladatai

1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

2. Az egészséges életmód alakítása

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:
 - a) A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
 - b) A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
 - c) A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
 - d) A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
 - e) Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
 - f) A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
 - g) A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
 - h) Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmód alakítását a következő források biztosítják Intézményünkben:

- Tágas, tiszta, világos, biztonságos, akadálymentes intézményi környezet
- Megfelelő egyenletes hőmérséklet az épületben év minden napján (padló és mennyezet fűtés-hűtés)
- Gyermek fizikai méretéhez (koruknak megfelelő) választott bútorok, szaniterek
- Helyi főzőkonyha szakképzett szakmai feltételekkel, modern konyhatechnológiával
- Só-szoba lehetősége, parajdi só beépítésével
- Korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel ellátott tornaszoba (mászófal)
- Orvosi szoba, fertőző gyermekek elkülönítését biztosító helyiséggel
- Szakképzett elsősegélynyújtók az intézményben
- Egészségügyi szűrővizsgálatok- védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal
- Preventív és holisztikus szemléletmód
- Az „egészség” közös értelmezése a nevelőtestületben, mely kiterjed és megvalósul az egészséges életmód alakításában (szomatikus nevelés), az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításában (pszichikus fejlesztés), a szocializáció megvalósításában és az érzelmi nevelésben (pszicho-szociális fejlesztés)
- Intézményünk az Egészségesebb Óvodák Nemzetközi Hálózatának tagja

Speciális gondozási, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatokról is szól az alapprogram. E feladatok között olyan esetekre kell gondolnunk, amelyek az óvodásgyermek együttélésében, közös nevelésében nehézséget, különös körülményt igényelnek, pl.: sajátos nevelési igényű gyermekek, diabéteszes, allergiás gyermekek.

Óvodánk alapvető feladatának tekinti, hogy a gyermekekben kialakuljon az egészséges életvitel iránti igény, ennek érdekében az óvodai élet első időszakában legfőbb célnak tekintjük

a helyes szokásrend kialakítását. A helyes szokásrend a módszeres gyakorlás során válik automatikussá és épül be a gyermek személyiségébe.

A család után az óvoda is mintaként szolgáló közösség a gyermekek életében, ezért az óvónő és más felnőtt személyek magatartása modell-értékű. Az óvodai szocializáció közvetlenül kapcsolódik a családi szocializációhoz, de lehetőségei tágabbak, tartalma sokszínűbb.

Nagy figyelmet fordítunk a levegőztetésre. Lehetőség szerint naponta több órát, délelőtt és délután is kinn tartózkodunk a gyermekekkel a szabad levegőn. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Szeles időben, sűrű ködben, vagy ha a hőmérséklet $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$ alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett a gyermekek az épületben maradnak. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg, az udvaron ivókút nyújt folyamatos folyadékellátást.

Az alvásigény egy részét az óvodában elégíti ki a gyermek, amelyhez az óvoda dolgozóinak biztosítani kell a nyugodt pihenés feltételeit. A csoportszoba alapos szellőztetése elengedhetetlen alapkritérium, amely biztosítja az alváshoz szükséges tiszta levegőt. A gyermek szenderegéses állapotát a mesehallgatás, altatók dúdolása, halk altató zene teszi lehetővé. Az automata redőnyök igény szerinti használatával biztosítjuk a gyermekek számára a pihenéshez szükséges félhomályt.

Együttműködünk a gyermekorvossal és a helyi védőnővel a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. Szomatikus vagy pszichés betegség, zavar, elmaradás, akadályozottság alapos gyanúja esetén erről a szülőket azonnal tájékoztatjuk, felvilágosítást adunk a korai segítségadás szükségességéről, segítséget nyújtunk a megfelelő szakember megkeresésében. Házirendünkben szabályozzuk a gyermekek betegségére vonatkozó teendőket. Járványok esetén fokozottan ügyelünk a higiéniai szabályok betartására, fertőtlenítést végzünk és rendelkezésre bocsátjuk az egészségvédő eszközöket. A só-szobával bővültek a gyermekek egészség-megőrzési, betegségmegelőzési lehetőségei. Ugyanakkor folyamatosan helyet biztosítunk az óvodában egyre nagyobb óraszámú és egyre színesebb tevékenységet felölelő logopédiai, gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai terápiáknak.

Az egészségmegőrzés része az egészséges táplálkozás is. Az egészséges táplálkozás alapjait is, - mint sok más egyebet- ebben a korban kell megteremteni. A szülőkkel együttműködve biztosítjuk a gyermekek számára a napi vitamin és ásványi anyag bevitelt, friss gyümölcsökkel, zöldségekkel, amelyekre a fejlődésben lévő szervezetnek nagy szüksége van. Az óvoda konyhája biztosítja a gyermekek számára az egészséges táplálkozáshoz szükséges feltételeket. A friss nyersanyagokból, ideálisan összeállított ételek és a gyermekek életkorának figyelembevételével kiszámított kalóriaszükséglet biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését.

Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettlen-zsirtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése mindennapi feladatunk.

Az értelmi nevelés magában foglalja, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelően, egyre több ismeretet szerezzenek az egészségvédelem alapkérdéseiről (betegség, táplálkozás, mozgás, pihenés, az érzékszervek higiéniája és védelme, stb.) A tudatos óvodai nevelő munka eredményes, ha az óvodáskor végére a gyermekek felismerik, elkerülik az egészséget károsító hatásokat, magatartásokat.

Intézményünkben a környezettudatos magatartás megalapozásának megvalósítási formái:

- A nevelőtestület tagjai jól ismerik a környezetvédelem szabályait és sajátjuknak érzik a fenntarthatóság gondolatát.
- Intézményünk szellemiségében követi a környezeti nevelés alapjait.
- A nevelőmunka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.
- A környezettudatos szokások beépülnek az óvodai gyakorlatba.
- A gyermekeken keresztül a szülők környezettudatos magatartását próbáljuk pozitív irányban befolyásolni.
- Az épületünk külső megjelenítésében is tükrözi a megújuló energia felhasználását. (napelem)

- Energiatakarékos berendezések biztosítják az épület működését.
- A csoportszobákban sok növény- és természetsarok található.
- Intézményünk gondozott udvarral, árnyékot adó fákkal, gondozott növényzettel rendelkezik.
- Szokásrendszerünk tartalmazza a szükség szerinti villanyvilágítás használatát és a víztakarékosságot.
- Törekszünk a szelektív hulladékgyűjtésre a csoportszoba és az óvoda épület területén (papír, ételmaradék, szerves hulladék, használati eszközök)
- Törekszünk a használt papír újbóli felhasználására.
- A mosdókban újrahasznosított papírkéztörölkőt használunk.
- A gyermekeknek igyekszünk tartós- és természetes anyagú játékokat vásárolni.
- A gyerekeket tevékenységközpontú játékos módszerekkel neveljük a környezettudatos életmódra.
- „A hulladék nem szemét” elve alapján újra felhasználjuk a hulladékot játék- és ajándékkészítésre.
- A zöld jeles napokról megemlékezünk. (Föld, madarak- fák, víz világnapja)

Az óvodai nevelés kiemelt célja, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A

tapasztalatszerzés lehetőség szerint a valódi környezetben történik, szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természet szeretetének. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek.

A környezettudatos nevelés során elsődleges célunknak az értékközvetítést, ismeretátadást és szokásalakítást tekintjük. A környezeti nevelés alapvető feladatának a gyermekek belső motiváltságának kialakítását tartjuk. A környezetkímélő szemlélet kialakítását játékos feladatokkal, tevékenykedtetéssel, személyes példamutatással érjük el. A környezettudatosságra való nevelés áthatja az óvodai élet minden területét. A vizuális tevékenységek során a környezetünkben keletkezett hulladékokat felhasználjuk. Az ének- és verselés-mesélés műveltségterület tervezése során olyan tartalmakat választunk, melyek érzékenyítik a gyermekeket a természet szépségeinek befogadására, az állatok és növények védelmére. Kirándulásokat szervezünk az eredeti élő környezetben, ott valósul meg a tapasztalatszerzés és az élménygyűjtés. A megfelelő természet megóvó viselkedési formák gyakorlására is van lehetőség. (Nem tördeljük le a fák ágait, nem szakítjuk le a virágokat, óvjuk az állatokat, kancsóban megmaradt vízzel növényeket öntözünk.) A gyermekek aktívan részt vesznek az elemi környezetvédelmi tevékenységekben, mint pl.: a téli madáretetés, avargyűjtés, virágültetés. Igyekszünk olyan gyermekeket nevelni, akik nyitottak a természet szépségeire, a természet kincseit felfedezik.

3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy:
 - a) a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
 - b) az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
 - c) az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
 - d) az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának,

önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést a következő módon biztosítjuk Intézményünkben:

- Óvodánkban az Etikai Kódex tartalmazza a pedagógusokra és nevelőmunkát segítőkre vonatkozó erkölcsi követelményeket; melyek meghatározzák az Intézményünkben dolgozók modell szerepét.
- Óvodánkban a családok bevonásával sokszínű, kulturális értéket közvetítő, hagyományörző programon vehetnek részt a gyermekek, melyek a tágabb közösség építését szolgálják. (családi nap, Márton nap, ballagás, farsang, tuskóhúzás, stb.)
- Intézményünk jó kapcsolatot ápol a helyi egyházközösséggel. Szülői igény szerint hitoktatók segítik a gyermekek erkölcsi fejlődését.
- Projektjeink a Keresztény hagyományokon alapuló ünnepek mentén haladnak.
- Tervezőmunkánk során minden projektben kiemljük az érzelmi- erkölcsi- közösségi nevelés céljait és feladatait.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket a csoportokban inkluzív szemlélettel, integráltan fogadjuk – mely lehetőséget biztosít a csoportba járó többi gyermek érzékenyítésére.

Az óvodás korú gyermek sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretet teli légkör vegye körül.

A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait.

Természetes, hogy a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekhez, a gyerekeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánunk neki a családon belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye viszont család mellett, hogy tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az óvoda tehát nem a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik.

Az óvodás korú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, például a biztonságérzet, védettség érzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjék. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni, és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása.

Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez.

Az érzelmi nevelés feladata a szeretet és a kötődés képességének fejlesztése, a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének, az élménybefogadás képességének, az érzelmek kifejezőképességének, az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése, valamint az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.

Mindezért szükséges, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény, hogy tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszerével megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi

tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz életre nevelés szempontjából.

Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek- gyermek, óvodapedagógus-szülő kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A társadalom élete, jórészt a társas közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Fontos tehát már óvodában törekedni ezek kibontakoztatására. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni ambíciójukat képesek a közösség keretein belül megvalósítani.

Az óvoda egyszerre segíti a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én-tudatának alakulását, és teret enged önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek. A fejlesztés azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda elősegíti, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje környezetét. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. A nevelés tehát, mint tudatos értékválasztás a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus stb.) közreműködésével történik.

Az egészségnevelés fő területe az óvodai közösségben megvalósuló szocializáció elősegítése és a szociális érzékenység fejlődése-fejlesztése. Az óvoda a gyermek viselkedésének második legfőbb mintaadó közössége (első a család). Ebben a közösségben az óvónő és más felnőtt személyek magatartása elsajátítandó mintaként szerepel, azaz modell-értékű. A gyermek-gyermek, valamint a felnőtt-gyermek kapcsolat érzelmi töltése,

társkapcsolati igénye, biztonság-nyújtása biztosítja az együttérzés, az önzetlenség, a segítség, az önfegyelem kialakulását. Az óvodai szocializáció közvetlenül kapcsolódik a családi szocializációhoz, az óvodának kiegészítő szerepe van a családi szocializáció mellett.

A szegénység, a szociális kirekesztettség, az elhanyagoltság, a szeretethiány mély sebeket üt a gyermek lelkén. Az ilyen állapotú gyermek a nyílt és őszinte óvodapedagógushoz, a derűs és szeretetteljes védőnőhöz, a biztonságot nyújtó óvodapedagógushoz kötődik. Ez a tény határozza meg az óvodapedagógus és a védőnő szocio-higiénés (társas egészségvédő) karakterét, viselkedési normáját.

4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása Intézményünkben:

- Az anyanyelvnevelés átszövi az óvodai nevelés minden területét.
- A pedagógusok és nevelő munkát segítők beszéde modellértékű.
- Az óvodapedagógus- és szülők között partnerkapcsolat kialakítása a gyermekek nyelvi fejlődésnek érdekében.
- Otthoni- beszélő környezet felmérése.
- Az anyanyelvi fejlesztés mindig élményhez kapcsolódva, komplex módon, tevékenységbe ágyazottan, játékos, mozgásos formában valósul meg.
- Logopédus segíti a nyelvi fejlődésben akadályozott gyermekeket.

A nyelv az emberiség legnagyobb adatbankja, a beszéd eszköze. A beszéd emeli a felnövő embert társadalmi emberré, kora emberévé. Az anyanyelv csiszolása, újítása, tiszta megszólaltatása tehát mindannyiunk ügye. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó átfogó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Ebben külön speciális segítséget nyújt a logopédiai alapellátás, melyben a nyelvi fejlődésben akadályozott gyermekek vehetnek részt.

A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség beszélgetésre, de általában hétfői napokon célszerű erre kiemelten tekintettel lenni, mert a hétfégi élmények feldolgozásra kerülhetnek. A környezet példamutató, tiszta, szép beszéde mintát nyújt a gyermekeknek. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen a nyelvileg tiszta, szép beszédre, gazdag szókincsre. Az anyanyelv ismeretére megbecsülésére, szeretetére, nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az anyanyelvi nevelés által a gyermeket nem csupán nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül

további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek, gondolkodási képességét sem tudja megfelelően használni. Ugyanakkor a kevésbé intelligens gyermek, jó kifejezőképesség birtokában, jobb teljesítményt képes felmutatni, így gyakran előfordul, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értékelik.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A ma gyermeke kommunikációs hiányban szenved: a családok nagy részében alig van alkalom a hét napjain arra, hogy a felnőttek a gyerekekkel beszélgessenek. Ha beszélgetnek is, ezek úgynevezett, háttérbeszélgetések, vagyis mindig valamilyen fő cselekvés – pl. mosogatás, főzés, újságolvasás, tv-nézés – kísérőjelenségei. Az ilyen helyzetekben nincs alkalmuk a szemkontaktus fenntartására, a szájmozgások megfigyelésére, gesztusok megfigyelésére és alkalmazására, valamint egyéb a beszédet kísérő kommunikációs eszközök megtanulására sem. A gyerekek ezekben rövidebb-hosszabb ideig aktívan vesznek részt, később egyre passzívabbakká válnak, végül lassan megszűnik az igényük a beszélgetésre. Az óvodapedagógus tehát a példaadáson túl az igényt is fel kell keltenie a gyermekekben, ami a rendszerint már átélt kudarcélmények után bizony egyre nehezebb feladat.

A gyermek érdekében az óvodapedagógus és a szülő között a legszorosabb és legjobb értelemben vett partnerkapcsolatnak kell kialakulnia. Ez természetesen kettős folyamat, s a szülőnek is jelentős szerepe és feladata van a kialakításában. Mégis az óvodapedagógus az, aki irányíthatja ennek a kapcsolatnak a menetét, s ennek elsőrendű feltétele olyan beszédviselkedés, amely lehetőséget teremt hozzá. Mivel a szülői ház nem képes minden esetben az anyanyelvátadó szerepét betölteni, ezért az óvoda kiemelt feladata a célzott anyanyelvi nevelés, a gyermekek beszédének alakítása. Azért is indokolt ez, különösen a mi esetünkben, mert a helyi hagyományápolás része a német nyelv megismertetése a gyerekekkel, aminek feltétele az életkornak megfelelő anyanyelvi érettség. Mindezek érdekében tudatos, fokozatos fejlesztést tervezünk az egész nap folyamatában, a korcsoport életkori sajátosságainak és szintjének megfelelően.

Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes nyugodt légkör, alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen beszélnek.

Bízunk abban, hogy programunk szellemében az óvodapedagógusok a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira alapozva, tervszerű, konkrét feladatsorokkal, tudatosan megválasztott fejlesztőmódszerekkel kibontakoztatják a 3-7 (8) éves gyermekek beszéd és kommunikatív képességeit úgy, hogy azok megfeleljenek az iskolakészültség követelményeinek. Az értelmi nevelés feladatai közé tartozik a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, valamint a megismerő és értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás, figyelem, képzelet) és a kreativitás fejlesztése.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A személyiség nevelésben mindig azokra a tevékenységformákra támaszkodhatunk, amelyek az adott életkorban dominálnak. Ezek jellemzője, hogy a legtermészetesebb módon kötik össze a fejlődő egyént társadalmi és tárgyi környezetével. Minden tanulás e kapcsolatból, mint alapformából táplálkozik. A 3-7 éves óvodás legtermészetesebb megnyilvánulási formája a mozgás és a játék. Ezek teremtik meg a leoptimálisabb lehetőségeket a korosztály fejlesztéséhez.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja, arra nevelni a gyermeket, hogy bátran nyilatkozzék meg, mondja el véleményét. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. A gyermeket ne javítsa állandóan, egyszerűen és világosan beszéljen hozzájuk. Dicsérje és bátorítsa a félénkebb gyermekeket. Minden gyermeknek lehetőséget kell biztosítani a folyamatos beszéd gyakorlására. A gyermekekben ki kell alakítani azt a képességet, hogy tudjanak másokat is meghallgatni. Az óvodapedagógus feladata a szókincs bővítése mellett a beszédszínvonal folyamatos emelése is olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit változatosan használni. Folyamatosan kísérje figyelemmel a gyermekek beszédfejlődését, szükség esetén kérje szakember segítségét.

Az utóbbi időben anyanyelvünk szépsége kissé kezdte elveszíteni fényét. Egyre több a megkésett beszédfejlődésű, beszédhibás, beszéd fogyatékos iskolába lépő gyermek. Ezen az óvodáskorú gyermekek tudatos, szakszerű, differenciált, egyénre szabott beszédnevelésével lehet hatékonyan segíteni. A beszédfejlődési zavarral küzdőket, (az enyhétől a súlyos esetekig) helyben működő logopédiai szolgáltatás segíti óvodánkban. A logopédus és a gyógypedagógus részben közös feladata a gyermekek mérése a beszédfejlődés területén, a beszédészlelés és beszédmegértés-, beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakoroltatása, beszédhibák javítása, diszlexia prevenciója.

5. Német nemzetiségi nevelés

A nemzetiségi nevelés-oktatás megszervezése, nemzetiségi nevelésben-oktatásban való részvétel

1. A nemzetiségi nevelés-oktatás - a magyarországi köznevelési rendszer részeként - megvalósítja az iskolai nevelés-oktatás általános céljait és feladatait, és e mellett biztosítja a nemzetiség nyelvének tanulását, a nemzetiség nyelvén való tanulást, a nemzetiség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományőrzést és hagyományteremtést, az önismeret kialakítását, a nemzetiségi jogok megismerését és gyakorlását.
2. A nemzetiségi nevelés-oktatás segíti a nemzetiséghez tartozó tanulót abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja különbözőségét, elfogadja és másoknak is megmutassa a nemzetiség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.
3. A nemzetiségi nevelés-oktatást folytató intézményekben fontos, hogy a tanuló számára nyilvánvalóvá váljon a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és alakuljon ki a reális nemzetkép és nemzetiségkép. Fontos az is, hogy a tanuló felismerje az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerje a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és nemzetiségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

A nemzetiség óvodai nevelésének irányelvei:

1. A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés magába foglalja a nemzetiségi

hagyományok, szokások tovább örökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését.

2. Az anyanyelvű (nemzetiségi nyelvű) óvodában az óvodai élet tevékenységi formáiban a nemzetiség nyelvének használata érvényesül.
3. A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodában mindkét nyelv, a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. A két nyelv használatának arányát a pedagógiai programban kell meghatározni úgy, hogy annak az óvodai nevelési év első hónapjában az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira kell épülnie.
4. A nemzetiségi óvodai nevelés hazánk egységes köznevelési rendszerének része.

Intézményi kiegészítés:

1. A német nemzetiségi kulturális nevelés keretében az óvoda pedagógiai programja tartalmazza a német nemzetiségi kultúra, művészetek és hagyományok értékei közül azokat, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodnak.
2. Az intézmény pedagógusai és a nevelőmunkát segítők kulcsfontosságú szerepet töltenek be a célok sikeres megvalósítása érdekében. Személyiségükkel, a hagyományőrzésben való elkötelezettségükkel alapvetően pozitívan hatnak a gyermek befogadó képességére. Tehát az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka - akkor is, ha nem ő adja át a nemzetiségi nyelvet- fontos küldetést tölt be.
3. A továbbképzések és külföldi (német nyelvterületű) intézménylátogatások során tapasztalt innovatív szemléletet igyekszünk beépíteni a nyelvi nevelés egészébe.

Küldetésünknek tekintjük, a korai kétnyelvű nevelést, mely rengeteg előnnyel jár. Komplexebb intelligencia struktúra alakul, gazdagabb kreativitás, rugalmasabb gondolkodás fejlődik. További nyelvek elsajátítása könnyebbé válik. A korai kétnyelvűség hatására nagyobb szociális érzékenység, jobb alkalmazkodó képesség, rugalmasabb problémakezelés alakul ki. A német szellemiség átadásával stabilabb kulturális értékek alakulnak ki, mely tudatosabb értékválasztást eredményez. A gyermekek látóköre szélesebbé válik. Képesek lesznek más kultúrák megbecsülésére, és tolerancia érzékük fokozódik. Az anyanyelvi kifejezőképesség is fejlettebbé válik. Ebben a korai, képlékeny időszakban a gyermekek artikulációs bázisára, kíváncsiságára, tevékenységi vágyára alapozzuk a nyelv elsajátítását.

A nyelvi fejlesztés kiemelt feladata 3-7 éves korig, a rugalmas hangképző szerveknek köszönhetően, a kiejtéstanulás. Annak, hogy a kisgyermekek jobban el tudnak sajátítani egy második nyelvet, mint a felnőttek, a nagyobb plaszticitású (rugalmasságú) agyuk az oka. A

hangképző szerveik is nagyon hajlékonyak, lehetővé teszik és megkönnyítik a helyes kiejtés elsajátítását. Mivel a gyermekek az első élet éveikben természetes módon, nem tudatosan, az anyanyelvhez hasonlóan sajátítják el a második nyelvet, gátlásosság nélkül és nyitottsággal utánoznak minden további nyelvet, ezért rendelkeznek jobb képességgel a kiejtésben és a hallásértésben azokkal szemben, akik csak később, vagy felnőttkorban kezdenek el egy másik nyelvet tanulni. A kiejtést tanulás a kisebbségi nyelvre jellemző hangzórendszer elsajátítását és a nyelv zeneiségének utánzását jelenti. A helyes artikulációt és intonációt az óvodapedagógus beszédhelyzetekben figyelteti meg. A kiejtést mondókák, versikék, énekek ismételtetésével, valamint a válaszadó szerepének gyakorlásával tanulja meg a gyermek. Mind az aktív, mind a passzív szókincs fejlesztése a nyelvtanulás egyik alapfeltétele, ezért kiemelt feladata az óvodai nyelvi nevelésnek is.

Az óvodai élet mindennapjait jellemzi a nyelvtanulásra ösztönző légkör, melyet a kétnyelvű óvónő tudatosan alakít ki a kisebbségi nyelv egyre több helyzetben való alkalmazásával. Az állandó tevékenykedés az óvónő és gyermek kétoldalú kölcsönös kapcsolatában valósul meg. Az óvodáskorú gyermek a tevékenységgel, mozgással, cselekvéssel kísért nyelvi helyzetek szókincsét „bevési”, „raktározza” és felidézésükre a későbbiekben, az iskolai nyelvtanulás során is képes lesz.

Intézményünkben meghatározó szerepet kapnak a régi sváb népszokások, feladatunknak tartjuk a helyi néphagyományok megismertetését, a német nemzetiségi identitás megőrzését. Mindez az óvodáskorú gyermekek körében nagy jelentőséggel bír, mert viselkedésmintát, erkölcsi normát, az együvé tartozás érzését, ünneplési kultúrát ad mintául a felnövekvő nemzedéknek.

Óvodai nevelésünk során megismertetjük a gyermekekkel azokat a dalokat, játékokat, amelyeket szüleik, nagyszüleik játszottak, azokat a ruhákat, eszközöket, amelyeket használtak, azokat a tárgyakat, kézimunkákat, melyekkel otthonaikat díszítették, továbbá régi ünnepeket és jeles napokat azok szokásait.

Óvodánkban a gyermekek élete tevékenységekben és élményekben gazdagabbá válik. A gyerek cselekvésén keresztül olyan, későbbi életére is meghatározó élményeket kap, amelyek a nemzetiséghez, társakhoz való érzelmi kötődést alapozzák meg. A mindennapok és egyes jeles napok hagyományőrző szokásai az óvodai élet tevékenységrendszerébe illeszkednek.

A hagyományőrző szellemben nevelkedett gyermek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, ráérez arra, hogy a világot képes alakítani. Megismeri a közös alkotás örömeit, a múlt értékeit, a környezetért érzett felelősséget. A tevékenységekben átélt emberi magatartás

belső harmóniát ad, amely nemesíti a lelket, életre szóló útravalóul szolgál, érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válik.

V. Az óvodai élet megszervezésének elvei

1. Személyi feltételek

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
2. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
5. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodaként feladatunk, hogy megvalósítsuk a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
6. A migráns vagy nem magyar anyanyelvű vagy kétnyelvű gyermekeket is nevelő óvodában dolgozó pedagógusnak feladata lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Hisszük, hogy az intézmény színvonalas működésében legmeghatározóbb a szakképzett, elhivatott és sokszínű kompetenciával rendelkező nevelőtestület, alkalmazotti közösség.

Az iránymutatások „*Etikai kódex*” –ben rögzültek. Ez segíti a közös elvrendszerben való elboldogulást, továbbá ezzel is segítjük az újonnan érkező alkalmazott eligazodását a pedagógiai elveink, helyi szabályaink rendszerében.

Kiemelten törekszünk arra, hogy tudásunk korszerű legyen, módszertani megújulásunk folyamatos. A folyamatos tájékozódáson, önképzésen túl egyéni és csoportos szakmai továbbképzéseken, programokon veszünk részt. Az alkalmazotti közösség személyes és elektronikus kommunikációja egyaránt segíti az információáramlást, tapasztalatcserét, vagy a szakmai szempontból érdekes újdonságok megosztását egymással. A korszerű kooperatív csoport munkák, szakmai teamek, munkaközösségek intézményünkben természetesek és nagyon hatékonyak.

2. Tárgyi feltételek

2009-ben a XXI. századi igényeket kielégítő „Gyermekvár” Német Nemzetiségi Óvoda megépülésével egyidejűleg az igényes, minőségi eszközbeszerzés is megvalósult. Az igazgatóság elkötelezett az épület állagmegőrzésében és a legideálisabb eszközök, tárgyi környezet biztosításában.

Mindez kiterjed az alkalmazotti közösség mindent kielégítő szakmai komfortjára, munkahelyi klímájára is. A gyermekek fejlődését segítő és biztonságukat biztosító eszközfejlesztések és felújítások prioritást élveznek. Ezen túl a megújuló ismeretek és módszerek bevezetését és alkalmazását segítő eszközök beszerzése a cél, továbbá a pedagógusok mindennemű munkáját támogató feltételek biztosítása is fontos feladat.

3. Az óvodai élet megszervezése

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.
2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.
4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai

életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvodás korú gyermek kiegyensúlyozott harmonikus fejlődéséhez szükség van a rendszeresség betartására. A gyermek számára biztonságot jelent az *események kiszámítható* egymásutánisága. A csoportvezető óvodapedagógus a Pedagógiai Program ajánlása alapján elkészíti az adott nevelési év első napjáig a gyermekcsoport heti rendjét és napirendjét. A heti rend tartalmazza, az óvodai élet minden tevékenységi formáját: anyanyelvi nevelés, német nemzetiségi nevelés, verselés-mesélés, ének-zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás-kézimunka, a külső világ tevékeny megismerése, mozgás, játék, munka jellegű tevékenységek. A helyes napirend alapul veszi az adott korosztály életkori sajátosságait, így megfelelő arányban és időtartamban jelennek meg a játék, tanulás, munka, levegőzés, mozgás, továbbá az étkezés, pihenés lehetőségei.

4. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremthet meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálatok, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodaként kapcsolatot tartunk az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

Intézményi szakmai partnereink:

Intézményünkre jellemző, hogy nagy hangsúlyt fektet a kapcsolataira, szakmai partnereire:

- Újhartyán Város Önkormányzata
- Német Nemzetiségi Önkormányzat Újhartyán
- Szülők közössége, SZMK.
- Újhartyáni Gyermekvár Alapítvány
- Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola
- „Eperke” Bölcsőde, Újhartyán
- Család és gyermekjóléti Szolgálat
- Gyermekorvos (Újhartyán)
- Védőnő (Újhartyán)
- Gyermekpszichológus (Újhartyán)
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Helyi hagyományőrző csoportok, civil szervezetek
- Térségi óvodák
- Hazai német nemzetiségi óvodák
- Német Óvoda-Iskola Egyesület
- Észak-Magyarországi Német Önkormányzatok Szövetsége (ÉMNÖSZ)
- Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ (Zentrum)
- Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (LdU)
- Németországi óvodákkal is kapcsolatépítés folyik. (Csere-pedagógus program kialakítása) A kapcsolatok fenntartásában kiemelten az igazgató vesz részt, irányításával bevonódnak az intézmény alkalmazottai is.

A nemzetiségi környezettel való együttműködés

A kisebbségi önkormányzattal az óvoda igazgatója tart fenn folyamatos kapcsolatot. Ő tájékozik a képviselők véleményéről a nyelv átörökítése, a hagyományok ápolása, a

nemzetiségi rendezvényeken való részvétel, a helyi szokások felkutatásához nyújtott segítség kérdésében.

A nemzetiségi iskolával való kapcsolat folyamatossága mindkét fél érdeke, melyben a tanítók és óvónők együttműködése fontos.

A nemzetiségi tanító megismeri az óvoda kisebbségi nevelési tervét, céljait és feladatait, megfigyeli nyelvi foglalkozásokat, nyelvi és nevelési helyzeteket, és többször hospitál az óvodában.

A nemzetiségi óvónő is látogatást tesz az iskolában, megfigyeli a nyelvi órák felépítését, anyagát, a feldolgozás módszereit, a gyermekek értékelését.

A kölcsönös tapasztalatszerzést követően kerül sor az elégedettség feltárására. Szempontjai: a nyelvtanulás óvodai előkészítésének mérhető eredményei, hiányosságai, az óvodai fonetikai alapozás eredményessége, az aktív szókincs témaköreinek használhatósága a nyelvtanulásban stb.

Német Nemzetiségi Általános Iskola, Újhartyán

Szülő-gyermek-pedagógus együttműködésének formái:

A kisgyermek nevelésében elsődleges szerepe a családnak van, az óvoda nevelőtestülete elismeri ezt, és tiszteletben tartja. Kapcsolatunkban az őszinte odafordulás, empátia és segítészándék van jelen addig, míg a szülő ezt képes elfogadni. Az óvónő igyekszik megismerni a család szokás- és szabály rendszerét és erre építi az óvodai közösségi nevelést, a társadalmi szokások kialakítását. Óvodai nevelőmunkánk tehát a családi nevelésre épül, kiegészíti azt.

Az együttműködés elvei:

- Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban valósul meg. Alapja a kölcsönös bizalom, a kölcsönös segítségnyújtás, alkalmazkodás.
- Az óvoda ismerje a család életmódját, a gyermek helyét a családban, tájékoztasson az óvodai dolgokról, vegye figyelembe a szülők kérését, javítászándékú javaslatait.

- Figyelembe kell venni a gyermek egyéni igényeit, szokásait, amennyiben az a közösség életét nem zavarja.
- Az óvoda dolgozóitól elvárt, hogy ítéletektől mentesen közelítsen minden családhoz.

Az együttműködés fórumai:

- Személyes beszélgetések lehetőség és igény szerint
- Szülői értekezletek, tájékoztatók, fogadóórák, előadások
- Eltern Café / Szülői kávézó
- Családi nap
- Családlátogatás
- Szülői szervezettel való együttműködés, kapcsolattartás
- Együtt szervezett kirándulások, ünnepek
- Nyílt napok az óvodában

Az együttműködés gyakorlata:

- A májusi beiratkozást követően ismerkedési szülői értekezletet szervezünk, melyen az óvoda intézményét, dolgozóit, a Helyi nevelési programot, Házi rendet megismerhetik az új gyermekek szülei.
- Lehetőséget biztosítunk a szülőkkel való többszöri találkozásra, gyermekkel való ismerkedésre még a beszoktatás előtt.
- Rugalmas beszoktatási rendszerünk sikeres, melyben meghatározó a kisgyermek egyéni fejlettsége és a szülői igények figyelembevétele.
- A szűkebb környezetünk megismeréséhez a ház körül élő állatok megfigyelése, kerti munkák...stb. a szülők segítségével történik.
- Biztosítjuk a hitoktatás feltételeit.
- Óvodai ünnepeket és jeles napokat szervezünk.
- Segítjük a szülőket az iskolával való kapcsolat felvételében közös értekezletekkel, ünnepekkel.

Ezeket az elveket és tevékenységeket folyamatosan mérjük, hogy visszajelzést kapjunk munkánk színvonaláról és alakítjuk a gyermeki, szülői igényekhez.

VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

1. Játék

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Céljaink:

- A gyermek elemi pszichikus szükségleteinek kielégítése, - teret adva a legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenységnek, a játéknak. A játék élményt adó tevékenységén keresztül az egész személyiség fejlesztése.

- A játékkal lehetőséget adni, hogy a gyermek külvilágból és a saját belső világából származó élményeit tagolhassa.
- Értelmi nevelés a játék szellemi alkotó tevékenységére építve. A kreativitás, fantázia és improvizatív képesség fejlesztése.
- Erkölcsi fejlesztés az igazságérzet, kötelesség- és felelősségtudat, szabálytudat, indirekt módon befolyásolásával, és világnézetük formálásával.
- Szociális kompetenciák fejlesztése az életre nevelés és a társadalomba való beilleszkedés segítése a játéktevékenység által.
- Anyanyelvi nevelés: gyermekek beszédkedvének, szókincsének, szóbeli interakciójának fejlesztése a játékszituációkban.
- Esztétikai nevelés az ízlésesen kialakított játszókörnyezettel és eszköz- és játékparkkal.
- Nemzeti identitástudat, hazaszeretethez, szülőföldhöz, családhoz, keresztény kultúrához való kötődés erősítése a népi játékokon keresztül.

Feladataink:

- A visszatérő, hosszantartó, zavartalan játék túlsúlyának érvényesítése a napirendben, időbeosztásban, és a játékos tevékenységekben.
- A játék, mint tanulást segítő tevékenység, minden műveltségi területen elsődleges legyen.
- Megfelelő csoportlélegkör, helye, idő, anyag, eszköz és élményszerzési lehetőség biztosítása a különböző játékformákhoz.
- A csoportszoba berendezésénél a tematikusan kialakított játszósarkok mellett a variálhatósági szempont figyelembevétele.
- A pozitív tudatos, támogató, serkentő, ösztönző mintaadó magatartás, szükség- és igény szerint ki- és bevonódás a játéktevékenységbe a gyermekek önállóságának tiszteletben tartásával.
- A játéktevékenységek megfigyelésével az aktuális játékfejlődési szint megállapításával a gyermek fejlődés ütemének megállapítása és szükség szerinti támogatása.
- A játék, szorongás feldolgozó, pozitív élmény újrateremtő- és fokozó módszerként való alkalmazása.
- A gyermek szabad döntésén alapuló játék elsődlegességének biztosítása mellett a pedagógus által vezetett játéktevékenység szervezése.
- A játék egyéni- és csoportfejlesztő tevékenységének kiaknázása.

- Az együtt játszás kialakítása során a másik gyermek tiszteletben tartása, empátia- és tolerancia, a kezdeményező-képesség kialakítása, mások mozgósításának képessége, vagy az alá– fölérendeltségi viszonyok önkéntes vállalása alakul.
- A „Gyermekvár” Óvoda tárgyi feltételeinek tudatos felhasználása a játék során (csoportszobák, aula, szabad teraszok, udvar, tornaszoba, sószoza, fejlesztő szobák, digitális szoba stb.)
- A hosszantartó, szabadban végezhető játéktevékenységet biztosítani.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szükségeltüknek és életkoruknak megfelelő konstruáló- szerep- és szabályjátékokat játszanak.
- Elmélyülten és kitartóan folytat játéktevékenységet önállóan és társaival együttműködve.
- Igényli a társaival való közös játékot.
- Szabályalkotásra képes, a közösen meghozott szabályokat igyekszik betartani. Kudarctűrő képessége kialakult.
- A játékfajták közül meghatározó a szimbolikus szerepjáték jelenléte.
- Játékában képes az élményfeldolgozásra.
- A rendelkezésre álló eszközöket fantáziájuk felhasználásával, egyéni ötleteiket megvalósítva sokszínűen használják fel.

A német nemzetiségi nevelés megvalósulása a játékban:

- A német nyelvi kompetenciák fejlesztésében a játékot, mint tapasztalatszerzési, tanulási tevékenységet elsődlegesnek tekintjük
- Az irányított játéknak fontos szerepe van a nyelvi kompetenciák fejlesztésében.
- A beszédkészség fejlesztése szituációs játékokon keresztül valósul meg.
- A projekt témákhoz kapcsolódó tematikus, didaktikus társasjátékok készítés, és felhasználjuk a nemzetiségi nevelésben.
- A mozgásos utánozó játékok beszédészlelést, beszédértést segítő hatásának kihasználása.
- A német nemzetiség tárgyi- és szellemi kultúrájának átadását játékokon keresztül éli meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A szabad játékában használ egy-egy német kifejezést.
- A projekt témákhoz kapcsolódó szituációs játékokban szívesen vesz részt.
- Örömmel vesz részt német mozgásos-, szerep- és szabályjátékokban.
- Játéktevékenysége során, spontán módon felidézi az elsajátított mondókákat, dalokat, verseket.

1. Verselés, mesélés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képkalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Céljaink:

- Az irodalom iránti vágy, és a könyvek iránti érdeklődés felkeltése a mesékkel, versekkel, mondókákkal.
- Anyanyelvi nevelés (beszédfejlesztés, szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás fejlesztése) az irodalmi élményeken keresztül.
- Értelmi fejlesztés: gondolkodási műveletek és képességek fejlesztése, idő- és térszemlélet alakítása a mese cselekményének követése során.
- Belső képalkotás, kettős tudat kialakítása, önálló vers- és mesealkotás, önkifejezés magalapozása.
- A gyermekek világképének, erkölcsi érzékének, szemléletmódjának, helyes viselkedésének formálása a célzott meseválasztással.
- Az érzelmi intelligencia, empátia fejlesztése, a gyermekek mentálhigiéniájának alakítása a verselésen, mesélésen, mondókázáson keresztül.
- A gyermekek esztétikai érzékének fejlesztése az igényes irodalmi anyag nyújtásával.
- Nemzeti identitástudat, hazaszeretethez, szülőföldre, családhoz, keresztény kultúrához való kötődés erősítése a magyar népmesék, népi mondák, mondókák és magyar klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül.

Feladataink:

- Mindennapi életünk oly módon való megszervezése, melynek szerves részét képezi a verselés, mesélés.
- A nyugodt, érzelmi biztonságot adó és intimitást nyújtó mesehallgatás feltételeinek megteremtése: hely, oldott légkör, eszköz, óvodapedagógus megfelelő attitűdje.

- A klasszikus, és kortárs irodalmi művek alkalmazása a multi, és interkulturális nevelés eléréséhez.
- Az irodalmi művek kiválasztási szempontját a csoportösszetétel, a sajátos nevelési igényű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek figyelembevételével határozzuk meg.
- Változatos módszerek alkalmazásával érzelmi- érzéki élmények nyújtása. (drámajáték, dramatizálás, bábjáték, képolvasás, anyanyelvi játékok)
- A keresztény kulturális értékek megismertetése a gyermekekkel az ünnepekhez kapcsolódó mesék kiválasztása által.
- A mesélés folyamán a helyes nyelvi minta adása.
- Személyes irodalmi élmény nyújtása a pedagógusaink „Gyermekvár színházi” előadásaival minőségi gyermekszínházi előadások szervezésével.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Érdeklődve figyelik, szeretik az irodalmi műveket, el tudnak mélyülni, követik a cselekményt, megértik, fel tudják idézni.
- Képesek a versek, mondókák memorizálására.
- Fantáziavilága megmutatkozik a megkezdett történetek befejezésében és a kitalált történetek eljátszásában.
- Szabad játékidőben az ismert mesék cselekményeit bábok segítségével megjelenítik, illetve dramatizálják.
- Meg tudják nevezni a kedvenc meséjüket.
- Szeretik, óvják a könyveket.
- Egy mesekönyv nézegetése során el tudja mondani a történetet.

A verselés- mesélés megvalósítása a német nemzetiségi nevelésben:

- A német nyelvű mesék előadását előzze meg a nyelvi leegyszerűsítés, (jelen idő, párbeszédes forma, ismétlődő formulák) és szókincsalapozás.
- A német klasszikus és kortárs irodalmat helyezzük előtérbe, a magyarországi németek kultúrkincséből is merítünk.
- Egyszerűbb cselekményű mesék feldolgozása német nyelven.
- Sok szemléltető eszköz, képeskönyv alkalmazása a megértés megsegítése érdekében.
- Az előadásmódban gazdag mimika, gesztusok és mozgás használata.

- IKT eszközök használata segíti a gyermekeket, hogy halljanak német nyelvet anyanyelvi szinten beszélőket.
- Zenei hanggal kísért történetek előadása. A mesefordulatok hangszeres követése.
- A mondókákat és verseket a minél sikeresebb rögzítés érdekében változatos mozgásokkal kísérjük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képes elmondani néhány mondókát, verset németül.
- Van kedvenc mondókája, története.
- A németül meghallgatott mesék szereplőinek felismerése, megnevezése, a történet kulcsszavainak megismerése, megnevezése.
- Egyszerűbb mesék dramatizálása, bábjáték

2. Ének, zene, énekes-játék, gyermektánc

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelésben a gyermekek nemzetiségi hovatartozását.

4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Céljaink:

- A zenei érdeklődés felkeltése, a fogékonyság kialakítása, a zene szeretetére, befogadására, a zenélés, éneklés, táncolás öröme nevelés.
- Zenei alkotó képességek, önkifejezés fejlesztése, zenei anyanyelv alakítása a klasszikus, kortárs és népzenei anyagok alkalmazásával.
- Anyanyelvi nevelés (helyes beszédritmus, artikuláció, szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás fejlesztése) a zenei élményeken keresztül.
- Esztétikai nevelés, zenei ízlésformálás az igényes zeneirodalom nyújtásával.
- Közösségi és érzelmi nevelés az együttes zenei élmények átélése közben. (éneklés, tánc)
- A férfi és női szerepek megismerése, megélése, az illemszabályok alkalmazása, gyakorlása az együttmozgások (éneklés, táncok) során.
- Nemzeti identitástudat, hazaszeretethez, szülőföldhöz, családhoz, keresztény kultúrához való kötődés erősítése a magyar hagyományok, ünnepek, népdalok, népi mondókák, néptáncok, a magyar klasszikus és kortárs zenei műveken keresztül.

Feladatok:

- A zenei nevelés során a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtése.
- A gyermekek képességeinek feltérképezése, felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- Utánzásra alkalmas tiszta zenei minta adása a gyermekek számára, a zenei képességfejlesztés komplex, játékos módon való megvalósításához.
- A nap folyamán alkalom biztosítása az igény szerinti mondókázásra, éneklésre, körjátékokra.
- Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés követése és igényes új zenepedagógiai módszerek felfedezése és alkalmazása, magyar zenei kultúra színes kincstárból merítés.
- Zenehallgatóvá nevelés, a klasszikus zene megszerettetése, változatos, játékos módszerekkel

- Az óvodapedagógusnak biztosítani kell minél több lehetőséget, eszközt, helyet a gyermek zenei képességének és zenei kreativitásának teljes személyiséget fejlesztő kibontakoztatására továbbá a zenélés és spontán éneklés átélésére.
- A környezet hangjainak megfigyeltetése, improvizációs feladatok, hangkeltés tárgyakkal.
- A magyar énekes hagyományok átadása és lehetőség a megélésére.
- A gyermektáncon keresztül a gyermekek mozgáskultúrájának, mozgáskoordinációjának, feladattartásának, figyelmének, alkalmazkodó képességének, térbeli tájékozódásának fejlesztése valósul meg.
- Empátia készség fejlesztése egymás elfogadására, tiszteletre való nevelés.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik az alapvető tánclépéseket, térformákat, és képesek ezeket önállóan megvalósítani.
- Készek alkalmazkodni egymáshoz.
- Örömmel énekelnek és önállóan is kezdeményeznek mondókát, éneklést, körjátékot. Szívesen énekelnek egyedül is, meg tudják nevezni kedvenc dalukat.
- Legyenek tisztában zenei alapfogalmakkal (dinamika, tempó különbségek, egyenletes lüktetés és ritmus hangoztatása...stb)
- Ismerik a hangszereket, felismerik hangjukat, meg tudják nevezni őket.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc megvalósítása a német nemzetiségi nevelésben:

- A német klasszikus, kortárs, továbbá a magyarországi német zenei anyagot helyezzük előtérbe.
- A dalanyag választásnál a szöveg egyszerűsége és a gyermekek nyelvi szintjének figyelembevétele meghatározó. A dalok előadását meg kell, hogy előzze a nyelvi előkészítés. A dalok tartalmának megértését mozgással és szemléltető eszközzel segítjük.
- A német nemzetiségi táncok tanítása beépül a mindennapokba.
- A német nemzetiségi zenei hagyományokat, hangszereket (rézfúvósok és harmonika) élő zenei élményeken keresztül ismertetjük meg a gyermekekkel.
- A helyi zenei hagyományok megismerése segíti az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítását, a kétnyelvű identitás megalapozását.

- Zenei hanggal kísért történetek előadása. A mesefordulatok, a dalok szövegének hangszeres követése.
- A Carl Orff által kifejlesztett módszerek és hangszerek használata a zenei nevelés során.
- A tiszta énekléssel és a helyes kiejtéssel, artikulációval előadott énekek utánzása segíti az új szavak beépülését, szókincsük bővítését, továbbá a német nyelvhez való örömteli viszonylást.
- A zenei feladatok német nyelven való megvalósítása segíti a zenei kifejezések (halk, hangos, gyors, lassú) szavak rögzítését.
- A gyermekek felkészítése a városi rendezvényekre, óvodai ünnepekre.
- IKT eszközök használata segíti a gyermekeket, hogy halljanak eredeti német nyelvű dalokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Néhány dalt képesek önállóan is elénekelni németül.
- Van kedvenc kiszámolójuk, daluk.
- Orff hangszerek örömteli használata.
- A német tánclépéseket, kéztartásokat, térformákat ismerik, használják. Szívesen táncolnak a német népzenere és élő zenére; felismerik a jellegzetes nemzeti hangszereket.
- Szívesen öltöznék német jellegű viseletbe.

3. Rajzolás, festés, mintázás és kézimunka

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény

kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Céljaink:

- Fontos a tevékenység öröme, hogy kialakuljon a gyermekekben az önkifejezés, az alkotás, a tevékenység vágya és öröme.
- Fenntarthatóságra nevelés, barkácsoló tevékenységeken keresztül, a különböző újrahasznosítható (hulladék) anyagok felhasználásával.
- Értelmi képességek fejlesztése: a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, vizuális gondolkodás kialakítása.
- A képi-plasztikai kifejezőképesség, a téri tájékozódás, a képzeletvilág, a fantázia, a kreativitás fejlesztése.
- A szem- kéz koordináció, a finommotorika és írásmozgás koordináció fejlesztése.
- Az érzelmi nevelés önbizalom, önismeret, önkifejezés támogatása.
- Az esztétikai érzék fejlesztése az igényes környezettel, eszközökkel, minőségi élményanyag nyújtásával, valamint a természeti szépségek felfedezésének biztosításával.
- Szókincsbővítés és a nonverbális kommunikáció fejlesztése az élmények és tapasztalatok feldolgozása a vizuális tevékenységeken keresztül.
- A tárgyi világ cselekvő birtokba vétele „interiorizációja” és az élményanyag feldolgozása az ábrázoló tevékenységek során.
- A nemzeti identitástudat erősítése a hazai alkotók műalkotásainak, népművészeti elemeinek, nemzeti szimbólumok megismertetésével.

- Tanulják meg saját munkájukat reálisan értékelni, mások munkájában a szépet észrevenni.

Feladataink:

- Az egész nap folyamán biztosítsuk a zavartalan és önálló, sokrétű tevékenykedés külső feltételeit az oldott alkotó légkört, a spontán vizuális ingerek és szervezett tapasztalatszerzési alkalmak során.
- Olyan személyiségformáló, fenntartható módszerek és eszközök bemutatása, amelyek a gyermeki kreativitást is támogatják az újrahasznosítható hulladékok változatos felhasználásával.
- A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésére mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.
- Annak szem előtt tartása, hogy az ábrázolás elsősorban kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, a világ megismerésének sajátos formája, a gyermek személyiségének megnyilatkozása.
- A gyermekek egyéni fejlettségének, figyelembevétel, differenciálás, felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- Hagyományápolás a népművészet eszközeivel.
- Az emberábrázolás elemzése és folyamatos nyomon követése.
- Bátorítás, útmutatás, dicséret, és az egyéni kifejezőmód támogatása.
- A gyermekek ötleteinek, javaslatainak figyelembevétel és felhasználása a megvalósítás során.
- Az új anyagok, technikák, eszközhasználat lépésről-lépésre való megismertetése.
- A gyermeki alkotások faliújságon és a folyosói polcon való rendszeres megjelenítése és mindenki számára láthatóvá tétele.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen készítenek meseillusztrációkat, vagy rajzolják le élményeiket.
- Ismerik, és megfelelő technikával használják az anyagokat, eszközöket.
- Munkáikban eszközhasználatuk változatos, gazdag színvilágot alkalmaznak.
- Képesek örömteli alkotó tevékenységre, és büszkék elkészült alkotásaikra.
- Egy más munkájából inspirációt gyűjtenek.

- Képesek a körülöttük lévő természeti- és mesterséges környezet szépségeinek felfedezésére.
- Kialakult ceruzafogással rendelkeznek, produktumai felismerhetők, színesek és részletgazdagok.
- Képesek felismerhetően lerajzolni óvodai jelüket.

A rajzolás, festés, mintázás és kézimunka megvalósítása a német nemzetiségi nevelésben:

- A vizuális tevékenységek során a német nyelvű utasítások a gyermekek nyelvi fejlettségi szintjéhez igazodnak.
- Az ábrázoló-barkácsoló tevékenységek során az utasításokat kísérő mimikával, gesztusokkal, hangsúlyozással és szemléltető eszközökkel biztosítjuk a megértést.
- A műveltségi területek anyagát színesítjük a hozzá kapcsolódó barkácsoló tevékenységeket ajánlunk számukra, melyek segítik a szókincs rögzítését.
- Az alkalmazott technikák, eszközök, műveletek során bővül a gyermekek passzív- és aktív szókinccse.
- A témákhoz, aktuális mesékhez- versekhez kapcsolódó német nyelvi szókincs gazdagodását a vizuális- barkácsoló tevékenységek segítik.
- A rajzoltató mondókákkal segítjük a német nyelvű tartalmak megértését és képi megjelenítését.
- Az ünnepnapok, hagyományőrző programok, a nemzetiségi hetek során megismerkednek a tipikusan német nemzetiségi mesterségekkel, (esztergályos, kékfestő, mézeskalácsos...stb) illetve a helyi kézművesek munkájával és gyakorolják az ehhez kapcsolódó technikákat.
- A gyermekek esztétikai érzékének az igényesen illusztrált német nyelvű mesekönyvek kínálatával segítjük.
- Munkánkba beépítjük a német nyelvterületről származó, innovatív alkotó módszereket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek a színeket, eszközöket német nyelven is felismerni, megnevezni.
- Megértik a vizuális tevékenységhez kapcsolódó egyszerűbb utasításokat.

4. Mozgás

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.
4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Céljaink:

- A gyermek egészséges életmódjának megalapozása, mozgásigényének és mozgásfejlődésének kielégítése.
- Rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszony alakítása, a mindennapos mozgás megszerettetése, örömének átélése.

- A kondicionális (erő- állóképesség, teherbíró képesség) és koordinációs képességek fejlődésének biztosítása.
- Értelmi fejlesztés a pszicho-motoros készségek és képességek alakításával, az idegrendszeri funkciók érésének elősegítésével.
- Anyanyelvi nevelés (beszédfejlesztés, szókincsbővítés, szövegértés, fejlesztése) az utasítások megértésén, követésén, konkrét mozgásos tapasztalatokon keresztül.
- A pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztésével az érzelmi- és szociális képességek és kompetenciák erősítése.
- Esztétikai érzék fejlesztése a mozgásformák szépségének átélésével, kivitelezésével.

Feladataink:

- A rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést nyújtó mindennapi testnevelés lehetőségének biztosítása.
- Az intenzív, sokoldalú gyakorláshoz derűs légkör, megfelelő hely- és elegendő mennyiségű eszköz biztosítása.
- Tudatosan kihasználunk minden adódó lehetőséget a mozgásra a nap folyamán az óvodai élet minden területén, a spontán szabad játékban és az irányított mozgásos- és egyéb tevékenységekben.
- Egyéni szükségletek, képességek felmérése alapján történő tervek elkészítése, felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- A lassabb mozgásfejlődésű gyermekek fejlesztését gyógyepedagógusunkkal egyeztetve- az ő iránymutatásával, tevőleges segítségével valósítjuk meg.
- A mindennapos testnevelés mozgásanyagba igyekszünk tudatosan, szervesen beépíteni a gyógytestnevelési mozgásanyag elemeit, korrekciós testnevelési feladatokat is.
- Tehetséggondozó szakkörök számára helyszín és eszközök biztosítása az óvoda tornaszobájában.
- A szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. (terazon, játszóudvaron, sétákon, kirándulásokon)
- A mozgás és pihenés egyensúlyának és relaxáció lehetőségének biztosítása a gyermekek egyoldalú igénybevételnek elkerülésére.
- A helyesen megválasztott megfelelő intenzitású, változatos, egymásra épülő mozgásanyag gyakoroltatása.

- Építünk a gyermek utánzási hajlamára, játékos kedvére; figyelembe vesszük javaslataikat és kedvenc mozgásformáikat a tervezésnél.
- Hangsúlyt fektetünk a tartásjavító, finommozgást elősegítő, az egyensúlyfejlesztő és a keresztcsatornákat stimuláló gyakorlatokra.
- Bátorítással, pontosan megfogalmazott elvárások megfogalmazásával, értékeléssel a pozitív énkép alakulásának támogatása.
- Szülőkkel való közös mozgás lehetőségének kihasználása (kerékpártúra, zenés gimnasztika az udvaron, az óvoda körbefutása.)
- Olyan mozgásformák megszervezése, melyek során alkalmuk adódik az önfegyelem, alkalmazkodás, együttműködés gyakorlására. (pl.: mászófal használata)
- A pedagógus mozgásának mintaszerű, örömteli gyakorlása, a mozgásos játékba való bekapcsolódás.
- A pedagógus pozitív attitűddel álljon a mozgáshoz, minden megnyilvánulásában tükröződjön, hogy szívesen mozog.
- A gyermektáncokon keresztül fejlesztjük a gyermekek mozgáskoordinációját, alkalmazkodó képességét, térbeli tájékozódását.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen, örömmel mozognak, gyakorolják az egészséges életmód szokásait. Igényük a rendszeres testmozgás.
- A mozgáskoordinációjuk a nagymozgások és finommozgások terén korosztályuknak megfelelő.
- Téri tájékozódásuk, testsémájuk oldal dominancia kialakult.
- Képesek a szabályok betartására, az eszközöket rendeltetés-szerűen használják.
- Feladattudatuk, kudarctűrésük, önértékelésük kialakult.
- Megértik, elfogadják és teljesítik az óvodapedagógus utasításait.

A mozgás megvalósítása a német nemzetiségi nevelésben:

- A mozgás nagy mértékben hozzájárul a nyelvi fejlesztéshez, mivel támogatja a beszédészlelést és beszédértést.
- A mozgást irányító német utasításokat szemléltetjük és fokozatosan bővítjük.
- A nyelvtanulásnál nagy szerepe van az utánzó mozgásoknak- különféle járásgyakorlatoknak. A mozgás, mint szemléltető eszköz segíti az új fogalmak

megértését, a szavak rögzítését, a passzív szókincsük gyarapodását a mesék, versek megértésének előkészítését.

- A projekt témákhoz kapcsolódva tervezzük meg a mozgásos játékok tartalmát.
- A mozgást kísérő mondókák, szövegek, ismétlődő formulák segítségével a nyelvi nevelés természetes módon valósul meg.
- Német nyelvű utasításokkal játszunk mozgásos játékokat.
- A német néptánc alaplépéseit és térformáit megismertetjük a gyermekekkel.
- A mozgásos játékoknál gyakorolják a számolást, kiszámolást, a viszonyszavakat, színeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A német nyelvű egyszerűen megfogalmazott utasításokat megértik és végrehajtják.
- Képesek az utánzó mozdulatot összekapcsolni a fogalmakkal.
- Szívesen vesznek részt német nyelvű mozgásos játékban.
- A német tánclépéseket, kéztartásokat, térformákat ismerik, használják. Szívesen táncolnak a német népzene és élő zenére.
- Képesek megkülönböztetni a térirányokat németül.
- Ismerik a testnevelésnél használatos eszközök megnevezését

5. A külső világ tevékeny megismerése

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a

mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Céljaink:

- A környezeti értékeink iránti pozitív nyitott hozzáállás kialakítása a gyermekekben.
- Környezettudatos magatartás formálása, felelősségteljes cselekvés és aktivitás mellett.
- Az egészséges életmód megalapozása.
- Életkoruknak megfelelően gyűjthessenek tapasztalatot a biztonságos eligazodáshoz tájékozódáshoz.
- Az önálló véleményalkotás, döntés, felfedezés, és tudás örömeinek átélése.
- A tágabb és szűkebb környezet, szülőföld, nemzeti értékek, helyi hagyományok, néphagyományok értékelésére, szeretetére nevelés.
- A tapasztalatok szóbeli megfogalmazása, véleményalkotás, aktív és passzív szókincs mennyiségi és minőségi gyarapítása, új fogalomrendszer kialakítása.
- Matematikai érdeklődés felkeltése problémahelyzetek felfedezésével és teremtetésével.
- Kognitív képességfejlesztés gondolkodási műveletek gyakorlásával, tér- sík és mennyiségsszemlélet fejlesztésével.
- Erkölcsi érzék fejlesztése a világkép- és a környezet iránti felelősségvállalás alakításával.
- Szociális képességek fejlesztése az egymás véleményének, ítéletének meghallgatásával elfogadásával továbbá a kooperatív tevékenységek végzése során.
- Esztétikai érzék fejlesztése a természeti, emberi, tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.

Feladataink:

- Elegendő időt, helyet, eszközt biztosítani a gyermekek minél több érzékszervet megmozgató tapasztalatszerzésére, környezetük tevékeny megismerésére.
- Folyamatos ismeretszerzési lehetőség biztosítása a társadalmi és természeti környezetünkről, szűkebb és tágabb viszonylatban.
- Lehetőség szerint minél több külső helyszíni tevékenység, séta, kirándulás megszervezése és a családok adta lehetőségek kiaknázása.
- A természetvédelemmel való közvetlen találkozás tevékenységbe ágyazva. (madáretetés, növényültetés)
- Gondolkodási képességek fejlesztése, matematikai összefüggések és ismeretek megláttatása olyan helyzetek teremtésével, melyek többféle megoldásra adnak lehetőséget.
- Egyéni képességek felmérése, felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- A témaválasztásnál a csoport összetételét, előzetes élményanyagát érdeklődési körét, ötleteit vegyük figyelembe.
- Változatos munkaszervezési formák és módszerek használata komplex, integrált tevékenységeken keresztül.
- A keresztény ünnepekhez, jeles napokhoz, helyi szokásokhoz kapcsolódó hagyományok átélése.
- A Földünkhöz kapcsolódó jeles napok megünneplése.
- Az óvodapedagógus folyamatosan bővítsé természettudományos ismereteit, korszerűsítse világszemléletét, részesítse előnybe az IKT eszközök használatát a minél sokoldalúbb tudásátadás érdekében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Felismeri és megnevezi a környezetében lévő természeti jelenségeket, élőlényeket a természet változásából adódó összefüggéseket.
- Képes az elemi gondolkodási műveletek alkalmazására.
- A környezetünkben lévő elemi matematikai összefüggéseket átlátja.
- Tapasztalatait képes egész mondatokban megfogalmazni.
- Időben és térben korának megfelelően tájékozódik.
- Rendelkezik elemi ismeretekkel önmagáról.

- Testtudata kialakult, képes a testrészeinek, érzékszerveinek megnevezésére, személyes higiéniájának ápolására.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét.
- Tisztában van a jeles napok tartalmi elemeivel.
- Tudja, melyek az alapvető környezet megóvásához szükséges lépések, magatartásformák.
- Érdeklődik, képes kérdések feltevésére.

A külső világ tevékeny megismerésének megvalósítása a német nemzetiségi nevelésben:

- A környezetünk élő és élettelen elemeit megnevezzük, és ismereteiket folyamatosan bővítjük és koncentrikusan mélyítjük.
- A sokszínű eszközökkel történő szemléltetés segíti a hozzájuk kapcsolódó szókincs megértését.
- A témák ismétlődésével és napi rituálék gyakorlásával segítjük a rögzítést.
- Tevékenység orientáltan, játékos módon, gyermek közeli módszerekkel szereznek tapasztalatot, tanulják meg megnevezni környezetük elemeit.
- Az élményközpontúság számunkra elsődleges szempont. A gyermekek kíváncsiságára és érdeklődésére építünk.
- A német nemzetiségi hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó értékeket közvetítünk a gyermekek felé.
- Az ünnepekhez, jeles napokhoz hozzákapcsoljuk a német tartalmakat.
- Változatos munkaformákat, állomásokon (STATIONEN ARBEIT) végzett tevékenységeket alkalmazunk a tevékeny és önálló tanulás támogatására.
- A gyermekek megismerik az évszakokat, hónapok, napok neveit, és a napszakoknak megfelelő köszönést.
- Gyakoroljuk az időjárási jelenségeket megnevezését.
- Gyakoroljuk a számolási- számlálási tevékenységeket németül.
- Felismerik a téri- nagyság- és mennyiségi viszonyokat jelző kifejezéseket.
- Az alapszínek megismerése után fokozatosan bővül a megnevezett színek köre.
- Megnevezzük németül a testrészeinket, és a rajtuk viselt ruhadarabokat.
- Megnevezzük a közvetlen környezetünkben lévő növényeket, állatokat, a nagyobbakkal a távoli vidéken élő állatokat is.

- A zöldségeket, gyümölcsöket megismerik, kategorizálják.
- Megismerik a szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközöket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismeri az aktuális témák szókincsét.
- Megérti a német nyelvű közléseket, magyarázatokat.
- Próbálkozik német nyelven válaszolni a feltett kérdésekre.
- Ismeri a német nemzetiségi hagyományok kiemelkedő elemeit.
- Az alapvető számokat, színeket, matematikai relációkat ismerik.

6. Német nemzetiségi óvodai nevelés

A nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei:

1. A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodában jellemzően a nemzetiség nyelvén kell szervezni a gyermekek óvodai életét.
2. A nemzetiségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
3. A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.
4. Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

Intézményi kiegészítés:

1. A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
2. A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak beszélnie kell a nemzetiség nyelvét, ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkincs tovább örökítése.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata az irányelvek alapján:

1. A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.
2. A nemzetiségi nevelés célja és feladata, hogy:
 - a) Biztosítson német nyelvi környezetet a gyermekek számára;
 - b) Ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
 - c) Készítse fel a gyermeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására.
3. Segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.
4. A nemzetiségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét - minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.
5. A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti- és napirendjét.

Intézményi kiegészítés:

1. Intézményünk német nemzetiségi kulturális nevelést folytató óvoda. Tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek a német játékok, versek, mesék és dalok. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a német táncművészet megismertetése.

Intézményünk céljai és feladatai:

- Vidám, játékos, humoros, a gyermekek kíváncsiságára és tevékenységi vágyára épülő foglalkozások megszervezésén keresztül alakítjuk a gyermekek pozitív beállítottságát a német nyelvhez.

- Minél több olyan tapasztalatszerzési, kommunikációs alkalmat teremtünk, mely során a gyermekek találkoznak a német nyelvvel és kísérletet tesznek alkalmazására. Az óvodai élet mindennapos szituációiban is igyekszünk következetesen használni a német nyelvet.
- Az óvodapedagógus mintaszerű beszédét alapvető szempontnak tartjuk.
- A gyermekek életkorának megfelelő, utánzáson alapuló, a témákat változatos módon feldolgozó ismételtesre és rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekre épülő tevékenységeket szervezünk.
- A tervezés során a témákhoz kapcsolódó szókincset, kifejezéseket a gyermekek életkorához és tudásszintjéhez illeszkedve választjuk ki.
- A német nemzetiségi tartalmak kapcsolódnak a magyar projekt témákhoz, párhuzamosan fut vele, a gyermekek német nyelvi fejlettségi szintjéhez igazodik.
- Változatos munkaformákat használunk a témák feldolgozása során. (Nyitott tanulási forma -OFFENE ARBEITSFORMEN)
- Módszertani repertoárunkat folyamatosan bővítjük az innovatív tanulási módszerek követésével, a gyermekközpontúság figyelembevételével.
- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, a gátlásoktól mentes gyermeki megnyilatkozások támogatása.
- A gyermekek egyéni fejlődési szintjének felmérése, differenciálás, felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- A német nemzetiség, különös tekintettel Újhartyán tárgyi kultúrájának megismertetése: a viselettel, építészettel, népi kismesterségekkel, foglalkozásokkal a mezőgazdasági- és ház körüli munkával kapcsolatos tárgyakkal, ételekkel, régi játékszerekkel...stb.
- A német nemzetiség, különös tekintettel Újhartyán szellemi kultúrájának megismertetése: az ünnepekhez, jeles napokhoz kötődő szokások; a nemzetiségi zenével, hangszerekkel és táncokkal, énekekkel; a nemzetiségi mondókákkal, versekkel, mesékkel; az ételkészítési és étkezési szokásokkal; népművészettel és nemzetiségi vonatkozású képzőművészettel.
- Ismerjék meg a magyarországi németek eredetét, az újhartyáni ősök történetét a családok bevonásával.
- Értékmentés, kutatómunka, kiállítás szervezés. A tárgyi és szellemi emlékek gyűjtése a családok bevonásával.
- A német nemzetiségi jellegű öltözet viselése büszke örömmel a kiemelt rendezvények, jeles napok alkalmával.
- A német nemzetiségi jelleg megjelenítése az óvodai dekorációban.

- A német nemzetiségi gyökerekkel rendelkező gyermekek identitástudatának erősítése; a nem nemzetiségi származású gyermekek nemzetiségi kultúrával való megismertetése.
- A Nemzetiségi hét megtervezése és megvalósítása.
- Az óvoda mindenkori nagycsoportosainak felkészítése nemzetiségi, városi programokra.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére az irányelvek alapján:

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiség nyelvén közvetíteni.
- Tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben.
- Ismerjen a nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is).
- Ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában: - az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása, - a spontán játékos tapasztalatszerzés; - a játékos, cselekvéses tanulás; - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés; - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; - a gyakorlati problémamegoldás.
5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Céljaink:

- A tanuláshoz való pozitív viszony alakítása, a tudásvágy felkeltése, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, értelmi képességeinek kibontakoztatása: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, kreativitás, gondolkodás.
- A gyermekeknek segítséget nyújtunk abban, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében közvetlen megfigyelés és a tapasztalatszerzés által.
- A szociális és erkölcsi nevelés: változatos tanulási formák alkalmazásával mások véleményének, érzésének és gondolatainak tiszteletben tartására nevelés. A gyermekek döntési- és ítélő képességének fejlesztése.
- Az anyanyelvi képességek fejlesztése a tanulás során. (szókincsbővítés, szövegértés, mondatalkotás)
- Olyan tanulási képességeket adni a gyermekek számára, amelyek tudnak az iskolában hasznosítani.

Feladataink:

- Séták, kirándulások alkalmával, külső helyszíneken, óvoda udvarán végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőségek kínálása a gyermekek számára.
- Komplex tapasztalatszerzési lehetőségek szervezése önálló- és csoportos keretek között a problémafelvető, folyamatelemző szemlélet figyelembevételével; gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés formájában.
- Olyan tanulási alkalmak teremtése, mely során a szabad véleménynyilvánítás megvalósulhat.

- A játék és a tanulás összekapcsolása a gyermek tevékenységi vágyára, kíváncsiságára utánzásos-, modellkövető viselkedésére építve.
- A nap folyamán a tanulásra adódó spontán helyzetek kihasználása; és az óvodapedagógus által kezdeményezett formákban és időkeretben megvalósuló tevékenységek rugalmas megszervezése.
- Változatos tanulásszervezési formák alkalmazása a tanulási helyzetekben.
- Lehetőség szerint minél több érzékszerv bevonásával, sokoldalúan cselekedtetve valósuljon meg a gyermeki tapasztalatszerzés.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A gyermekek tanulási képességének megfigyelése, differenciálás, támogatás és tehetséggondozás. A gyermekek egyéniségéhez, képességéhez mért tanulási terv elkészítése. Sikerélményhez való juttatás, önbizalom, bátorság erősítése.
- A gyermeki tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíteni a személyiségének kibontakozását.
- A gyermekek önállóságának, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése, melyben önértékelése, és saját teljesítőképességének megismerése fejlődik.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Feladattudatuk kialakult. Tartós figyelemre képesek.
- Rendelkeznek belső motivációval a tanulóssal kapcsolatban, örömmel, önként vesznek részt a tanulási folyamatban. Érdeklődők, nyitottak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.
- Örömmel várják az iskolában történő tanulás kezdetét.
- Képesek a siker- és kudarcélmény feldolgozására.
- Rendelkeznek kellő önismerettel, önbizalommal és bátran néznek az új kihívások elé és merik a határaikat feszegetni.

A tevékenységben megvalósuló tanulás a német nemzetiségi nevelésben:

- A gyermekcsoport tapasztalatait és élményeit komplex módon, változatos, esetenként nyitott tanulási formákat alkalmazva dolgozzuk fel.

- A feladatokat differenciáltan tervezzük a gyermekek életkori sajátosságai és egyéni nyelvi fejlettségük alapján.
- Személyre szabott értékeléssel, dicsérettel, ösztönzéssel motiváljuk a gyermeki tanulási teljesítményt és a német nyelvhez való pozitív hozzáállást.
- A tanulási folyamat felépítésénél törekedjünk a sajátos módszerekkel történő szemléltetésre, technikákra és IKT eszközök segítségével megvalósított érdeklődés felkeltésére és fenntartására.
- A feladatokat úgy állítsuk össze, hogy a gyermekek kitartóan foglalkozzanak vele a megoldásig, és kihívást jelentsenek a gyermekek számára.
- Olyan szituációkat teremtsünk a tanulás során, amikor az tanulandó kifejezést alkalmuk van a gyermekeknek megnevezni, felismerni, rögzíteni. A tanultakat gyakoroltassuk, ismételtessük, elegendő időt biztosítva az ismeretek elsajátítására, alkalmazására.
- A gyermekek az óvodába lépéstől fokozatosan hallja a kisebbség nyelvét, így alakul ki a hallás utáni beszédmegértés.
- A nyelvismeret bővítése mind a játékban, mind az egyéb tevékenységformákban nyelvi helyzetek alkalmazásával történjen. A nyelvi foglalkozások visszatérően elérendő feladatai a szókincsfejlesztés, a kiejtéstanulás, a válaszadó szerepének gyakoroltatása, a beszédkészség fejlesztése és a hagyományápolás.
- Minden nyelvi helyzetben kiemelt szerepe van az utánzásra alapuló, cselekvéshez kötött nyelvtanulási formának.
- A jól szervezett nyelvi foglalkozások nyelvi élményhez juttatják a gyermeket, segítve a nyelv iránti pozitív beállítódás és a kétnyelvű identitástudat kialakítását.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Örömmel, önként vesznek részt a német nyelvi tanulási folyamatban.
- Szívesen utánozzák a német nyelvi mintákat.
- Pozitív érzelmi attitűddel viszonyulnak a német nyelvi tevékenységekhez.
- Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően számot adnak német nyelvi tudásukról.
- Fogékonyak a német nyelv elsajátítására.

8. Munka jellegű tevékenységek

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.
2. A gyermekmunka jellegű tevékenysége: - örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység; - a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége; - a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Céljaink:

- A személyiségfejlesztés és az életre való felkészítés játékos, tevékeny tapasztalással, munka jellegű tevékenységekkel. Kitartásra, önálló megoldási képességre, felelősségre, munkamegosztásra és céltudatosságra, feladattudatra, környezettudatosságra nevelés.
- A gyermekek szociális érzékének, együttműködési képességének fejlesztése. A munkatevékenység a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, saját és mások elismerésére nevelés egyik formája legyen.
- A munka jellegű tevékenységeket a gyermek örömként élje meg, természetesen és szívesen végezze; az erőfeszítésének eredményét tudatosítsa, és értékelje.
- Váljon a csoport számára magától érthető természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges, és mindenki a kedvének, képességének megfelelő munkát végzi.
- Erkölcsi nevelés: az elvégzett munka megbecsülésére és kitartásra nevelés.
- Esztétikai nevelés: az elvégzett munkafolyamat környezetre gyakorolt pozitív hatásának megéreztetésével.

- Értelmi nevelés: gondolkodási műveletek fejlesztése, ok- okozati összefüggések felismerése a környezetükben végzett változtatások nyomán; a tevékenységekhez kapcsolódó műveletek megnevezése.
- Anyanyelvi nevelés: a munkatevékenység végzése közben az udvarias megszólítás, kérés gyakorlása által. Kommunikációs készség fejlesztése a munkafolyamathoz kapcsolódó szókincsbővítéssel, mondatalkotással.

Feladataink:

- Olyan helyzetek teremtése, mely során a gyermek gyakorolhatja az önkiszolgálást, a segítségadást az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek. A csoporttársakkal együtt értük, később önállóan végzett alkalmi megbízásokat teljesíthet.
- Elsődleges szempont, hogy olyan munkatevékenységet végezzen el a gyermek, amit kedvvel végezhetnek és testi egészségüket nem veszélyeztetik.
- Tudatos pedagógiai szervezéssel a gyermekeknek naposi vagy egyéb munkák adása. (környezet – növény – és állatgondozás, kertészkedés, segítség a takarításban, udvar- és teremrendezés, foglalkozási eszközök előkészítése, és elrakodása...stb.)
- A munkatevékenységek során folyamatos, konkrét, reális, saját magukhoz mérten fejlesztő visszajelzést adjunk, képességeik figyelembevételével motiváljunk, ösztönözzünk őket. A gyermekekkel differenciáltan, segítséget nyújtva, velük együttműködve szervezzük a tevékenységeket.
- A felnőttek által, örömmel végzett munka mintaként szolgál a gyermekek által végzett munkához, és építi pozitív hozzáállásukat.
- A közösségért végzett munkajellegű tevékenységek jelentőségének meggláttatása, elismerése; a közös munka örömének megéreztetése.
- A rendszeres és folyamatos munkatevékenység biztosítása, mely beépül az óvodai élet mindennapjaiba.
- Építünk a gyermek önkéntességére, nyitottságára, megismerési vágyára, aktivitására. Érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink érdekében.
- A napirendben elegendő idő biztosítása ahhoz, hogy a gyermekek ezeket a munkatevékenységeket az egyéni tempójuknak megfelelően, sürgetés nélkül végezzék.
- Az önkiszolgáló tevékenységeket rituálék, dalok kísérik, melyek támogatják a gyermekeket a munkavégzés folyamatában.

- Az egyéni képességek figyelembevétele a munkatevékenységek megszervezése során; és azok folyamatos bővítése a gyermekek fejlődésének megfelelően.
- A munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítása. Az eszközök használatának megtanítása, helyének kijelölése, fenntartása.
- A munkavégzéssel kapcsolatos balesetvédelmi szabályok ismertetése, rögzítése és betartatása.
- Az óvoda és a család munkával kapcsolatos elvárásának közelítése.
- Mozgáskoordináció és finommotorika fejlesztése, érzékszervek működésének finomodása az elvégzett munkatevékenységek során.

A fejlődés jellemzői korcsoportonként, nevelési év végére:

3 éves:

- Ismerik csoportszobájukat, öltözőjüket, a fenti, játszóudvarukat, jól tájékozódnak ebben a közegben. Megtalálják helyüket az asztalnál és az öltözőben, az ágyban.
- WC használat után segítséggel használják a toalettpapírt; figyelmeztetésre lehúzzák a WC-t, nyomnak maguknak szappant, kezet és arcot mosnak.
- Figyelmeztetésre felhúzzák ruhájuk ujját, és használják a papírtörlet.
- Képesek az önkiszolgáló munkára. Étkezések alkalmával az előre előkészített evőeszközökkel meg tudnak teríteni maguknak, önállóan esznek, isznak. Az ételt jól megrágják, szólnak, ha kérnek még, a kanalat megfelelően használják. Az étkezés végeztével a figyelmeztetésre megtörlik a szájukat, és a szalvétát a kukába dobják.
- Étkezés után önállóan kiöblítik szájukat.
- A zsebkendőt segítséggel használják.
- Nadrágjukat, cipőjüket, sapkájukat, sáljukat önállóan képesek levenni, segítséggel öltözködnek.

4 éves:

- Ismerik csoportszobájukat, öltözőjüket, az aulát, a folyosót, a nagy játszóudvart, jól tájékozódnak ebben a közegben. Kapaszkodva képesek az udvari nagylépcsőt használni.
- WC használat után önállóan használják a toalettpapírt. Székelés után szükség szerint segítséget nyújtunk még a törülésben. Lehúzzák maguk után a WC-t, nyomnak maguknak szappant. Kezet és arcot mosnak anélkül, hogy a mosdóvizet szétfröcskölnék.
- Önállóan felhúzzák ruhájuk ujját, és használják a papírtörlet.

- Képesek az önkiszolgáló munkára. Étkezések alkalmával meg tudnak teríteni maguknak, önállóan esznek, isznak. Az ételt jól meg tudják rágni, szólnak, ha kérnek még, a kanalat megfelelően használják, próbálkoznak a villa használatával. Az étkezés végeztével, a szalvétával megtörlik szájukat.
- Gyakorolják a fogmosást, kiöblítik a szájukat.
- A zsebkendőt önállóan használják.
- Nadrágjukat, cipőjüket, sapkájukat, sáljukat önállóan képesek levenni, kis segítséggel öltözködnek.
- Kis segítséggel gombolják be- és ki a gombot, húzzák fel- és le a cipzárt.
- Szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat.

5 éves:

- Az óvoda földszintjén és játszóudvarán jól tájékozódnak. Ismerik a só- szoba, logopédia, tornaszoba, fejlesztő szoba, digitális szoba helyét. Az udvari lépcsőt biztonsággal használják.
- Képesek az önálló mosdóhasználatra, igényük van a tisztálkodásra.
- Figyelmeztetésre használják a körömkefét.
- A rövid hajú gyermekek önállóan fésülködjenek, a hosszú hajúaknak segítséget nyújtunk.
- Önállóan nyomnak maguknak fogkrémet, egyedül mosnak fogat, öblítenek. Szükség szerint takarékosan használják a vizet és a papírtörülőt, a mosdóban a villanyt fel- és lekapcsolják.
- Önállóan öltözködnek. Ruháikat felismerik, önállóan fel- és leveszik. Figyelmeztetésre el tudják rakni a helyére.
- Ki-és begombolják a gombokat, húzzák a cipzárt, gyakorolják a fűzést, a kötést.
- Képesek az önálló zsebkendő használatra.
- Kulturáltan étkeznek, megköszönik az ételt, használják a kanalat, villát, próbálkoznak a kés használatával; önállóan töltenek maguknak és társaiknak a kancsóból. Meg tudják becsülni az elfogyasztandó étel mennyiségét.
- Bevezetésre kerül a naposi munka. Az önálló munkavégzés szokásai kialakulnak, a készségek gyakorlás útján megszilárdulnak.

6-7 éves:

- Tisztában vannak az óvodában végezhető munka jellegű tevékenységfajtákkal, azok elvégzési módjával, sorrendjével. Képesek az alapos, önálló munkavégzésre.
- Örömmel vesznek részt munka jellegű tevékenységekben.
- Társaikkal való közös tervezésre, megbeszélésre, együttműködésre képesek.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek birtokában vannak.
- Szívesen segítséget nyújtanak a napközben adódó közösségi munkákban. (pl.: naposi munka, az ágyak elrakodása, székek felrakása)
- Önállóan használják a WC-t, igényük van a tisztálkodásra. Segítség nélkül felhúzzák ruhájuk ujját; takarékosan, szükség szerint használják a szappant, vizet, papírtörülőt. Önállóan használják a körömkefét igény szerint. Önállóan mosnak fogat.
- A rövid hajú gyermekek önállóan fésülködnek, a hosszabb hajúak is próbálkoznak a frizurakészítéssel.
- Ki tudják fűjni az orrukat.
- Önállóan öltözködnek. Képesek a gombolásra, fűzésre, masni kötésre, cipzár felhúzásra. Ruháikat össze tudják hajtogatni, a saját helyére eltenni.
- Képesek a kulturált étkezésre. Helyesen használják az evőeszközöket (kés, villa, kanál)
- Önállóan töltenek folyadékot a kancsóból.
- Egymással összedolgozva segédkeznek az ágyak hordásában.

A német nemzetiségi nevelés megvalósítása a munka jellegű tevékenységekben:

- Munka jellegű tevékenységek: az önkiszolgálás területén az étkezésnél, öltözködésnél, testápolásnál, valamint a közösségi munka ideje alatt (naposság, teremrendezés) német utasításokkal, mondatokkal gyakorlati helyzetekben is elsajátítható néhány hasznos nyelvi fordulat.
- A közösségért végzett, illetve az önkiszolgáló tevékenységeknél az eszközök és tárgyak megnevezésével szókincsbővítésre van lehetőség.
- A munkatevékenységek folyamán lehetőség nyílik az udvariassági formulák gyakorlására.
- A teremrendezés során megismerkedhetnek a német jellegű dekorációkkal, segíthetnek azok elhelyezésében; alkalmanként maguk is készíthetnek díszítő elemeket.
- A munkavégzés során dalok, mondókát, rigmusok és rituális szokások segítik a gyermekeket a munkafolyamatban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megértik a munka jellegű tevékenységekkel kapcsolatos német nyelvű közléseket, magyarázatokat.
- Ismernek néhány munkatevékenységhez kapcsolódó kifejezést.
- Képesek az udvariassági formulák szóbeli kifejezésére.
- Éneklik a munka folyamatait kísérő rituális dalokat.

VII. Kultúráközvetítés és hagyományörzés

Intézményünk egyaránt elkötelezett a kultúra és hagyományok átörökítésében, értékközpontú közvetítésében és teremtésében is. Óvodánkban mindezek, igen sokszínű feladatot jelentenek, hiszen nemzeti örökségünk ápolása mellett, fontos vállalkásunknak tekintjük a magyarországi német nemzetiség kulturális kincsének korszerű átörökítését. A gyökereink megismerése mellett, a modern értékekhez való hozzáférést is biztosítanunk kell óvodásaink számára. A magyar és német szellemiség, az európai és egyetemes művelődés keretein belül érvényesülhet. Intézményünknek ösztönöznie kell különböző kulturális jelenségek kialakulását és új hagyományok bevezetését. Mindezen a tartalmaknak a megjelenítése, egyensúlyban tartása az óvodai nevelőmunkában, kiemelkedő, folytonos mérlegelést igénylő feladat, amely kihívásokkal teli, ugyanakkor izgalmas és sok sikerélményt is rejt magában.

Meggyőződésünk, hogy az óvodában gyűjtött kulturális és hagyományörző élmények meghatározzák a gyermekek további életét, világról alkotott felfogását. Pedagógiai Programunk elkészítésekor tudatosan terveztük meg a kincsek átadásának lehetőségeit és igyekszünk megteremteni a gyermekközösségben végezhető sokszínű tevékenységek feltételeit. A szellemi tartalmak átadása az év kör jeles napjaihoz, ünnepeihez-, valamint az évszakokhoz kapcsolódó projektek által valósul meg. A helyi szokásokat, hagyományokat beépítjük a mindennapokba, mely során megtanulják értékelni és megőrizni azt.

1. Kultúráközvetítő kapcsolatrendszerünk bemutatása

Pedagógiai értékeinket magas fokú szakmai elhivatottsággal és speciális képzettséggel rendelkező alkalmazotti kör biztosítja. Működésünket nem korlátozzuk intézményen belüli folyamatokra, hanem a helyi közösségekre is figyelemmel és őket bevonva kívánjuk munkákat végezni.

Újhartyán a sváb identitásával, speciális művészeti arculatával a térségünk egyik leggazdagabb kulturális színtere, melynek vérkeringésében óvodánk meghatározó szerepet tölt be, így a helyi intézmények, civilszervezetek nyitottak a velünk való kapcsolattartásra. Gyümölcsözők ezek az összeköttetések,

kölcsönösen nagy örömet leljük benne, hiszen aktív szereplőként veszünk rész egymás

rendezvényein. Főként ünnepeink, hagyományápoló programjaink nyújtanak lehetőséget a kapcsolatok ápolására. Óvodánk kiemelten törekszik az elindított együttműködések fenntartására.

Közművelődési és művészeti intézmények, civil szervezetek, melyekkel együttműködési megállapodást kötöttünk:

- Újhartyán Egyesített Művelődési Háza
- Lila Akác Nyugdíjas Klub Egyesülete, ének – és tánccsoportja
- Rozmaring Idősek Otthona
- Hartyáni Sváb Fiatalok Baráti Köre
- Városi Fúvószenekar
- Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola
- Újhartyáni Szent Borbála-templom
- Irodalmi és Helytörténeti Társas Kör
- Sváb Kemencések Baráti Köre Egyesület
- Kulturális Hagyományőrző Egyesület
- Helyi Értéktár Bizottság

Összefogásunk célja az újhartyáni kultúrkincsek közös feltárása, illetve átörökítése. A sváb zene és tánc, továbbá a hozzájuk kapcsolódó jellegzetes hangszerek mind mélyebb megismertetése. Lehetőség nyújtás a helyi kézműves technikák és termékek bemutatására és készítésére. Közös tapasztalatszerző, élménygyűjtő programok szervezése melyek során a gyermekek ismeretei bővülnek, érzelmeik gazdagodnak.

Együttműködésünk formái, nagyon változatosak, Intézményi látogatásokkal, tapasztalatcserékkel, továbbképzésekkel, tágul látóköriünk, továbbá segítjük egymást a fejlődésben. A kézműves tevékenységek alkalmával, átélhetjük az alkotás élvezetét, táncolás, zenélés, éneklés közben pedig az önfeledt örömet. A bemutatók, koncertek az mindannyiunk számára felejthetetlen élményt nyújtanak. Közösén átélte ünnepeink erősítik összetartásunkat. Az élő hagyományok megélése, olyan élményt jelentenek a gyermekek számára, mely során átélhetik a nagyobb közösséghez való tartozás érzését.

Ezen kívül építő kapcsolatot ápolunk a helyi zeneiskolával és énekkarral is. Újhartyán németországi partnerkapcsolataiból– Freiberg am Neckar, Tapfheim - mi is sokat profitálunk a német kultúra átadása során. Szerencsés a helyzetünk mert, több észak németországi óvodával, állunk kapcsolatba, akikkel folyamatos eszmecserét folytatunk. Szívesen cserélünk ötletet, más nemzetiségi és magyar nyelvű óvodákkal is, akikkel kölcsönösen segítjük egymást.

A helyi, környékbeli kulturális intézmények kínálatának ismerete, szolgáltatásaik igénybevétele:

Óvodánkban folyamatosan keressük az új tapasztalatszerzést nyújtó helyszíneket. A helyi intézmények programjain való részvétel az óvodai napirend zavartalanságának biztosításával, természetesen óvodapedagógusi részvétellel történik, általában délelőtt. Ilyenkor akár több csoport is képes összehangoltan részt venni az óvodán kívüli programon.

A megvalósítás óvodai napirendbe illeszthető formái:

- Mestereknél tett műhelylátogatások, helyi bemutatók: fazekas, fafaragó, festő, cipész, lovasz, üvegműves...
- Könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés
- Bábelőadás-, gyermekszínházi előadások megtekintése
- Hangversenyen részvétel, néptánc csoportok fellépésének megtekintése
- Képző és iparművészeti kiállítások
- Helyi nevezetességek megismertetése, ismeretek feldolgozása
- Kézműves foglalkozás az „Újhartyán Egyesített Művelődési Ház” szervezésében

2. Kultúra átadás tárgyi és személyi feltételei:

A korszerű intézményben ideális környezet, tárgyi feltételrendszer is adott a gyermekeknek és pedagógusoknak egyaránt, céljaink eléréséhez. Óvodánk külső megjelenésében is igyekszik testület küldetését, kultúraközvetítő szerepvállalását tükrözni

Az épület egészében modern, a gyermekkor ízlésvilágát tükröző gyermekközpontú berendezések találhatók, melyek hozzájárulnak az óvodás fizikai-érzelmi szükségleteinek biztosításához. Közösségi terekben mindig igényesen megkomponált, esztétikai élményt nyújtó, szezonális, jeles napokhoz kapcsoló dekoráció várja, az óvodába látogatókat. Az épületbe lépőt impozáns Aula látványa fogadja, melyben az intézmény gazdag programkínálatai, kulturális eseményei, kiállításai méltó körülmények közt szervezhetők.

A folyosókon kerültek elhelyezésre a csoportokhoz tartozó fali újságok, kiállító polcok, melyekre a gyermekek projektekhez kapcsolódó alkotásai kerülhetnek.

A német nyelvet, a magyarországi németek szimbólumait igyekszünk az óvodánkban minél több helyen feltüntetni, olyan miliőt teremtünk, amely nemzetiségi hovatartozásunkat, büszkén megmutatja.

Az időszakos kiállítások mellett, az emeleti galérián rendeztük be Sváb-galériánkat, mely a nemzetiségi lakosság tárgyi kultúráját mutatja be. Hagyományörző rendezvényeinkhez kapcsolódóan időszakos kiállításokat rendezünk újhartyáni felmenőink hagyatékából. Ezen kiállításoknak egy része interaktív, a gyermekek számára tapintható, akár át is rendezhető, belakható, vagy valamilyen játékos feladat kapcsolódik hozzá, amely a gyerekek szüleivel együtt megoldhatnak hazafelé menet.

A csoportszobák tágasak világosak, színviláguk harmonikus. Mindegyikükhöz tartozik egy úgynevezett kreatív sarok, elérhető eszközökkel, mely egész nap lehetőséget nyújt a szabad alkotásra. Bábok, jelmezek fejdíszek, segítik az élmények dramatikus feldolgozását.

Óvodánkban folyamatos lehetőség nyílik arra, hogy a szülők igényesen válogatott könyvekből rendelhessenek gyermekeik számára. Intézményünk fokozatosan bővíti a szakmai könyvkészletét, valamint a kortárs művészetekbe betekintést nyújtó antológiákat, albumokat, köteteket. Gyermekeink számára neves gyermek könyvillusztrátorok által alkotott mesekönyveket választunk melyeket kortárs szerzők írtak. Német nyelvű könyveinkhez, zenei anyagokhoz németországi szakmai partnereink által jutunk hozzá, illetve az Ausztriában minden évben megrendezésre kerülő pedagógiai szakmai vásáron.

Kortárs művészeti kiállítások megtekintésére, a város kulturális intézményei nyújtanak lehetőséget gyermekeink számára.

Hisszük, hogy az intézmény színvonalas működésében legmeghatározóbb a gyökereinkkel tisztába levő és azzal azonosulni tudó elhivatott, pedagógusok közössége, akik egyéni mintaadásukkal példát nyújtanak. Jellemzi a kollektívát a sváb identitás, elkötelezettség a hagyományápolás, a helytörténeti értékek átörökítésére.

A kultúráközvetítést a magas fokú szakmai elhivatottsággal és speciális képzettséggel, sokszínű kompetenciával, rendelkező innovatív alkalmazotti kör biztosítja. Az igazgató és az óvodapedagógusok elkötelezett meggyőződése a néphagyományok, népszokások megőrzése és a jövő nemzedékének való átadása, lelkesen közreműködnek kultúráközvetítés területén vállalt feladatok megvalósításban. Az óvodánknak nagy szerepe lehet abban, hogy a gyermekekben tudatosan és fokozatosan alakuljon ki a nemzeti értékeinkhez, szülőföldhöz, az itt élő magyar

és német nemzetségekhez való pozitív viszony és identitás. A gyermekeken keresztül a hozzátartozókat is elérjük, akiknek már más módon nincs lehetőségük átélni az egykor még az egész közösségben virágzó hagyományokat.

Városunk értelmiségi rétegeként, feladatunknak tekintjük a részvételt a település kulturális programjainak szervezésében. Ezzel azt is elérjük, hogy növeljük az érdeklődést, hiszen gyermekeink előadásait mindig szívesen fogadják városunk lakói.

Törekszünk arra, hogy művészeti ismeretekről tudásunk korszerű legyen, módszertani megújulásunk folyamatos. Kulturális önkifejezésünket különböző segédanyagok beszerzésével elemzésével is gyarapítjuk. A pedagógusok kötelező továbbképzésénél, az óvónők egyéniségét, igényét, képességét is figyelembe véve tervezzük a tartalmi fejlesztést.

Áldás egy óvoda életében, ha a szülők, nagyszülők között grafikus, fafaragó, kosárfonó, festőművész, keramikus, énektanár, orgonista, hegedűművész, operaénekes, fúvószenekarvezető, néptánc csoportvezető, mesepedagógus található. Intézményünk gyermekei ilyen áldott helyzetben vannak, mert ezek a művészberek kivételes önzetlenséggel és szeretettel hozzák tudásukat a gyermekek közé. A képzőművészek, iparművészek, népi kismesterségeket űző szülők, nagyszülők bemutatókat, kiállításokat tarthatnak, tanfolyamot szervezhetnek. Kultúrával foglalkozó, nagy műveltséggel rendelkező szülők, lehetőséget kapnak előadások tartására szellemi tudásuk átadása céljából. A magyarországi német hagyományokat ismerő hozzátartozók, meghívást kapnak, élményeik elmesélésére, tudásuk átadására.

Grafikus szülő munkája a Márton napra

3. Az óvodai életbe integrált kulturális és hagyományőrző programok, ünnepek

A gyermek évről-évre örömmel vesz részt, a kulturális és hagyományőrző programokon, ünnepeken és az ezeket megelőző közös készülődésekben. Ezek az élmények a gyermekben mély nyomot hagynak. Átérik az ünnepnapok, jeles napok másságát, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az ünnepelni tudás képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

A családok bevonása, a közös készülődések fokozzák a gyermek örömezését. A hagyományápolásból fakadó együttélés egy olyan biztonságérzetet sugárzó légkört teremt, amely védelmet nyújt, és alapul szolgál a gyermek teljes kibontakoztatásához.

Az óvodában folyó hagyomány ápolás hatására egyes családoknál olyan szokások jelennek meg, amelyek életmódjukban szemléletváltást jelentenek: vállalják, magukénak kezdik vallani a múlt értékeit. A gyermek az együttlétekből a családi-óvodai egymáshoz tartozás, az együvé tartozás örömeit kapja örökölni.

Óvodásainkat évente többször meglepjük valamilyen magyar- vagy német nyelvű bábelőadással, mese-játékkal, vagy koncerttel. Mindig körültekintően választjuk ki az előadóművészeket, hogy magas színvonalú, minőségi élményt nyújthassunk.

Népművészek, kortárs művészek is lehetőséget kapnak kiállítások, előadások, bemutatók szervezésére programjaink alkalmával. Jellemzően olyan alkotókat kérünk fel, akik valamilyen módon kötődnek Intézményünkhöz. Zenei és táncos előadások sokszor színesítik az ünnepeket vagy akár a hétköznapiakat is. A hangszerbemutatók mindig nagy élményt jelentenek.

Hartyánfeszt

Újhartyán város önkormányzati szervezésű őszi gasztronómiai fesztiválja, amin az egész település, sőt számos vendégtelepülés együtt hódol a finom ételeknek. Elsősorban a német nemzetiségi gasztronómiai kultúra megismerése a cél. Ilyenkor intézmények, civil szervezetek, hagyományőrző csoportok és magánszemélyek is bemutatkozhatnak saját sátorban és a színes kulturális programok keretében, amelyen bármely kilátogató részt vehet. Ilyenkor a közösségen belüli és kívüli kapcsolatépítés és a közös gyökerekhez való visszanyúlás adja a rendezvény gerincét.

Óvodánk sátrában régi bútorok és tárgyak gyűjtését követően készül el a miliő, ahol a kilátogatók a családok által felajánlott, sváb süteményeket kóstolhatják meg. pl.

hagymáslepény, labdarózsa, cimetkrofní, hercel stb. A nagycsoportosok részt vesznek a nemzetiségi rézfűvósokkal kísért városi felvonuláson és német táncot adnak elő.

Óvodai díszítés a Hartyánfesztén

Szüreti felvonulás

Az óvodásaink csősz lányoknak és legényeknek öltözve vesznek részt a szüreti felvonuláson, amely ősszel kerül megrendezésre egy hétköznapi délelőttön. A felvonulás során, az útba eső sarkon körtáncot járnak, majd az út végeztével egy kis közös falatozáson vehetnek részt. Az ünnep hagyományőrző és közösségépítő szerepe az őszi szüret témaköréhez kapcsolódva jelenik meg.

Szüreti felvonulás

Laternefest, Márton nap

November 11.

E jeles nap az anyaországi hagyományokhoz kapcsolódik, mert a helyi németiség nem ünnepelte felvonulással ezt az ünnepet. A hagyományhoz kapcsolódó liba és az

őszi terményekkel való munkálkodás teszi ki az ünnep eszköztárát.

Márton önzetlen, jószívű cselekedete nyomán bevezettük a sütemény felezés szép szokását. A gyermekek az ünnepet megelőző napokban, amikor már ismerkednek az ünnep jelentőségével, történetével, sváb süteményt készítenek, vagy fiatalabb óvodás korosztálynál a szülőket kérjük fel erre, Márton napján félbe törve megosztják egymással. Ezen a gesztuson keresztül tapasztalják meg a megosztás örömét.

A Laterne-feszt németországi hagyományait átörökítettük, az intézményünkben minden évben megünnepeljük. Ennek szervezési módját az adott nevelési évre vonatkozó projekttervben rögzítjük. (helyszín, műsor, SZMK részvétele a szervezésben)

Advent

Jelentése: megérkezés, eljövétel, várakozás. András napja jelzi az advent kezdetét. Innentől kezdve minden hétfőn az aulában közös énekkel kísért gyertyagyújtást tart az intézmény összes dolgozója és az ide járó gyermekek. Ez a négyhetes időszak gazdag ismeretanyaggal, tevékenységgel van jelen nálunk. A város keresztény kultúrájából, hagyományaiból adódóan a szülők is aktívan bekapcsolódnak ezekbe a tevékenységekbe.

Lucázás: Luca napkor (december 13.) szoktuk elültetni az úgynevezett luca-búzát. A régiek úgy tartották, ha ez karácsonyra szépen kizöldül, a következő esztendőre jó termést jósol. Mi pedig hazaviszük a karácsonyi asztalra, melynek szép díszje lehet. Ez a nap „dologtöltő” nap a nők számára, ezért ilyenkor a lányokra nem osztunk naposi feladatot.

Az adventi naptár követése, az adventi koszorún meggyújtott gyertyák száma jelzi karácsony közeledtét. Kezdetét veszi a karácsonyi készülődés, takarítás, sütés–főzés, ajándékkészítés, dekorálás.

A tevékenységek köré csoportosuló dalok, versek, mesék, történetek és a nagyok által játszott hagyományőrző Betlehemes játék részévé válik a felnövekvő nemzedék és felnőttek értékteremtő kultúrájának.

Mikulás napja december 6.

Az ünnepre készülés része Szent Miklós történetének megismerése és feldolgozása. A gyermekek nagy izgatottsággal várják, hogy a Mikulás ellátogasson hozzájuk. Ez minden évben el is következik óvodai keretek között is. Érkezésére dalokkal, mondókákkal, rajzokkal készülnek, majd egy élményekben gazdag délelőttöt tölthetnek el, amely várakozással kezdődik, majd a Mikulás látogatása követi, akinek elszavalják a korábban tanultakat. Utána átveszik az ajándékot, és a Mikulás távozása után meg is nézhetik azt.

Karácsony

Karácsony megünneplése elsősorban a családokban történik, de az ünnep fényéhez gazdagabb átéléséhez az óvoda is hozzájárul tevékenységeivel. Egyfajta mintát is ad a családok számára, ami választható, de nem kötelező. Az óvoda az előkészületekben aktívan részt vesz és a nagycsoportos gyermekek betlehemi műsorral kápráztatják el családjukat és az intézménybe járó gyermekeket, dolgozókat is. A fakultatívan választható hitoktatás keretében kiemelt figyelmet kap ez a témakör.

Farsang

Ez a februári ünnep is gazdag hagyományokra tekinthet vissza közösségünkben. A farsang lezárásaként egy héten keresztül bálokat tartottak, ezt jelenítjük meg óvodánkban a hetes farsangunkkal. A régi hagyományok felelevenítésével gyakorlásával ma már kistérségünkben teljesen egyéni kultúrája alakult ki ennek az ünnepnek Újhartyánon.

Az előkészületekhez hozzátartoznak a télcsúfoló dalok, tréfás mondókák énekelgetése, mondogatása, ami a farsangon folytatódik. A hét folyamán minden délelőtt szórakoztató programokkal búcsúztatják a telet a gyermekek csoportjukban. Pl. indiánfarsang, állatfarsang, pizsama-bál, sánta csütörtök, fordított nap (ellenkező neműnek öltözhetnek a gyerekek) stb. Kiemelt programunk a sánta csütörtök, mely során a táncos párok régi hagyomány szerint narancssal és pogácsával kínálják egymást. Ruházat, eszközök, ételek tekintetében számítunk a szülői együttműködésre. A farsang utolsó napjának délelőttjén rendezzük meg a jelmezbált. Ilyenkor a gyermekek jelmezekbe öltöznek, mulatozással üzik el a telet. A régi farsangi multságokat Újhartyánon a tuskóhúzás zárta le, amikor a lányok lábára tuskót kötöttek – az amúgy is fáradt lábukat ezzel elnehezítve. Óvodánkban is ennek a szokásnak a felelevenítésével zárul a multság a katolikus böjti időszak előtt.

Gyermekvár színház

Az óvodapedagógusok minden évben meglepik a gyermekeket egy, vagy két előadással. Az előadás olykor magyar, máskor (a nemzetiségi hét keretében) német nyelven folyik. A gyermekek által ismert meséket adnak elő. A díszletek, jelmezek megalkotása, a zenei anyag kiválasztása a kollektíva közös feladata mindenki abból veszi ki a leginkább a részét, amely területen a legkompetensebb. A gyerekek a látványt és szeretett óvónőjük új szerepben való megismerését nagyon szívesen fogadják. A csoportban előre felkészítik őket, mi fog történni, majd az élmények feldolgozására is lehetőség nyílik.

Nemzetiségi hét

A minden évben megrendezésre kerülő „Nemzetiségi hetünk” már hagyománya óvodánkban, mely tapasztalataink szerint maradandó élményeket nyújt óvodásaink számára. A gyermekközpontú, tevékenységorientált, és játékos módszerek részei a mindennapi életünknek, ünnepeinknek az év során. Egy egyedi, koncentrált, látványos lehetőség a kultúra átadására az

úgynevezett „Nemzetiségi hét” az óvodákban. A szellemi- és tárgyi értékek átadása, kihívásokkal teli feladat, melyben a „Nemzetiségi hét” segítségünkre van. Minden évben egy téma köré szervezzük az ünnepi hetet, ezáltal lehetőségünk van benne elmélyülni. Ezen keresztül könnyen átélhetővé, élvezhetővé, gyermekek számára feldolgozhatóvá teszi azt a népismereti anyagot, amelynek átadása küldetés a nemzetiségi óvodák számára. Lehetővé válik általa, hogy a gyermekek az elődeik hagyományait az életkori sajátosságaiknak megfelelően, játékosan megismerjék. A minden műveltségterületet átható, sokszínű tanulási csatornát megmozgató, élményközpontú tevékenységeket szervezünk. Ilyenkor látogatást teszünk a helyi tájházba, sváb ételeket készítünk, zenekarokat, tánccsoportokat látunk vendégül, történeteket mesélünk az elődokról és származásukról. Az aulában interaktív kiállítási lehetőséget nyújtunk számukra, mely a régi idők hangulatát és atmoszféráját idézi meg. Az óvodások szókinccse a tapasztalatszerzés során régi kifejezések megismerésével gazdagodik. A nemzetiségi végzettségű óvodapedagógusok német meséket adnak elő dramatizálva, a gyerekek pedig régi népi játékokat készíthetnek vagy próbálhatnak ki. Tradicionális süteményt sütünk a gyerekekkel és a nagyszülők bevonásával, melynek receptjét a szülőkkel is megosztjuk. Ez a hét a kapcsolattartásra is remek alkalmat biztosít; a programok egy része a szülők és Intézményi partnerek számára is nyitott.

Március 15. a forradalom és szabadságharc ünnepe

A március 15- i ünnep során a gyermekek életkoruknak megfelelően olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek során erősítik nemzeti identitástudatukat, megismerik a nemzeti jelképeket, megtanulják ezek tiszteletét, szeretetét, ezáltal szorosabban kapcsolódnak szülőföldjükhöz. A katonai vonulós, zászlós játékaik, a közös énekléssel és a huszárok megismerésével nemcsak a fiúban hagynak mély élményeket. Az ünnephez kapcsolódó történelmi tények megismerése az életkori szinthez igazítva történik. A vizuális tevékenység középpontjában a zászlók és kokárdák készítése áll. Lehetőség van közös ünneplésre, zászlók kitűzésére a közeli Hősök terén elhelyezkedő emlékműnél.

Víz világnapja, március 22.

„Vizes” foglalkozások, kísérletek, kiállítások szervezése, látogatás vízpartra. Helyi lehetőségünk igen szűk, nagyobb vízpart nem található Újhartyánon. A lovarda területén egy kis kerti tó látogatható meg. A környezetvédelem, élő vizeink óvása, vízzel való takarékoság témái előtérbe kerülnek a programok megszervezése során.

Húsvét

Húsvéti ünnepkörrel való megismerkedés. Ide tartoznak a népszokások, a Húsvét jelképei, amelyek német eredetűek és a hagyományos ételei. A vallási vonatkozás a hitoktatás keretében domborodik ki, hiszen a keresztény emberek legnagyobb ünnepe.

Helyi hagyományok: „aljadzó szórás”, amikor a fiúk szalmát szórnak a lányok háza elé, amit a lányoknak húsvét hétfő virradóra el kell takarítaniuk. Ezt a szokást az életkor miatt nem gyakorolják még az óvodások. Hétfő reggel kezdődhet a locsolkodás és pirostojás adása. Az ünnepet a gyerekek a tavaszi szünetben a családjukkal élik át. Igény szerint van mód az óvodában is meglocsolni a lányokat. Az óvoda szerepe a felkészülés és az élmény feldolgozása.

Föld napja, április 22.

Alkalom nyílik a környezeti nevelés előtérbe helyezésére az óvodapedagógus által választott módszer segítségével a gyermekek tevőlegesen vehetnek részt környezetük védelmében.

Május 1.

Helyi hagyomány, hogy a fiúk Májusfát állítanak a lányoknak. Ezt meg lehet tenni egyéni kezdeményezésben, vagy kollektív intézményi, vagy akár városi keretek között is. A munkaszüneti napot a gyermekek otthon töltik.

Anyák-Apák napja

Május első vasárnapja környékén az óvodában korcsoportonként változik a köszöntés módja. Köszöntjük az anyukákat, apukákat verssel és a gyermekek által készített ajándékkal. Az ünneplési forma korcsoportonként a nevelőtestülettel - illetve a szülőkkel való egyeztetés alapján változhat. (családi nap, ünnepi műsor, videóüzenet, személyes köszöntés) A lényeg a bensőséges hangulat és az együttesen átélt öröm.

Gyermeknap

Május utolsó vasárnapja. Az óvodában változatos, a gyermekek számára vonzó programokat szervezünk, pl.: vidám versenyek, zenéstorna, közös futás, fagyaltozás, kézműves tevékenységek, ügyességi játékok. A gyermeknapi programok évről évre változnak, és hétköznap délelőtt kerülnek megrendezésre.

Madarak, fák napja (május 10.)

Kirándulásokat szervezünk, melyekre módot ad a kellemes időjárás és a nevelési év végére jellemző felszabadult hangulat. A kirándulást megelőzően elmélyülünk az állatok (madarak) témakörében. A helyszíni foglalkozáson tapasztalatot gyűjthetnek az állatvilágról, természetes vagy mesterséges környezetben. Ismereteik bővíthetnek a közlekedés témakörében, továbbá felhívjuk a figyelmüket a közösségi közlekedés fenntarthatósági mivoltára, balesetmegelőző beszélgető köröket kezdeményezünk.

Ballagás

Május utolsó, vagy június első szombatján tartjuk óvodai ballagásunkat. A nagycsoportos gyermekek a szülők és nevelőtestületünk által virágokkal csodásan feldíszített óvodában rengeteg vendég előtt az udvari színpadon adják elő búcsúzó műsorukat, melyre hetekkel előre elkezdtek készülni. Utána egyesével átveszik tarisznájukat saját óvó nénijüktől és elballagnak. Az esemény része az igazgató búcsúbeszéde, a csoportok emlékszalagjának zászlóra való feltűzése. Ezután az óvónők a csoportban még kötetlenebb körülmények között elbúcsúzhatnak a családoktól, majd mindenki hazatér, hogy az ünneplést családi körben folytathassa. A ballagás után több óvodai program nem kerül megrendezésre, elkezdődik a nyári szünet.

A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei

Óvodánkban hagyománya van a gyerekek születésnapjához köszöntésének, bár ez elsősorban családi ünnep. A gyermek központba kerül, társai rá figyelnek, vele törődnek, őt ünneplik, ezért mindig nagyon várják. A szülőkkel közösen elfogadott köszöntési mód, a vidám ünneplés az érzelmi szükségletek kielégítését szolgálja. Kezdetektől kialakul egy csoporthagyomány, amely egységesíti az ünneplés módját. Az óvónők tartós anyagokból készítenek tortát (karton, só-liszt gyurma stb.), koronát viselhet az ünnepelt stb. A társai dalokkal, versekkel köszöntik őt. Ez a protokoll csoportonként változik, de mindenkinek meg kell felelnie a házirendbe foglalt előírásoknak. Fontos, hogy a szülők tájékozódjanak az év eleji szülői értekezleten az ünneplés

módjáról, lehetőségeiről és korlátairól. Abban az esetben, ha a gyermek születésnapja a nyári időszakra esik, a szülő kérésére a gyermek névnapján történik a köszöntés.

Az ünnepek körfogásával a gyermekek sok érdekes lehetőséget és élményt kaphatnak a hagyományápolásra, magatartási formákat ismernek meg, elsajátítják az emberi együttélés másokra is odafigyelő szép szokásait.

Feladataink a hagyományörzés és a kultúraátadás során:

- A népi hagyományok, kulturális értékek gazdag tárházából a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása és azoknak a nevelés folyamatába illesztése.
- A gyermekkel megéreztesük, hogy a világ alakítható és ebben ő is részes lehet.
- Tiszta forrásból merítés. A gyermekek ízlésének alakítása.
- Az óvodapedagógusnak tisztában kell lennie a néprajz, a néphagyományok alapjaival, ismernie kell a népi szokásokat, a helyi hagyományokat. Fontos tudni, mi az, ami a gyermek számára érthető, érezhető, és mi az, ami nem ennek a korosztálynak való. Tehát csak megfelelő elméleti felkészültséggel és megfelelő gyermekismeret birtokában lehet az óvodában néphagyományörzésre vállalkozni.
- A kultúraátadás, hagyományápolás során érdekessé, változatossá és tartalmassá tegye a gyermek életét önmaga örömeire, a csoport javára.
- Egyes ünnepek, hagyományörző, kultúraátadó tevékenységek előkészítésébe bevonjuk a szülőket. A készülődésben az érzelem fokozás hangulati elemeit helyezzük előtérbe, így az esemény a gyermekek és a szülők egyaránt kiteljesednek.
- Az óvodapedagógus néprajzi ismereteit folyamatosan bővítenie kell. Szűkebb környezete hagyományainak összegyűjtésekor vonja be a szülőket, nagyszülőket. Ezáltal a gyermekek és a szülők a természethez, a hagyományokhoz való kötődését egyénileg és együttesen is átélhetik és azokat önmaguk számára újra teremthetik.
- A népi kismesterségek, a tájházak, a környezet megfigyeltetésével gazdagítsuk a hagyományos élményanyagot. A faluház látogatása során a gyermekekkel megismertetjük elődeink munkaeszközeit, lakótereit és a hétköznapi életük szokásait.
- Az óvodapedagógus környezethez, természethez fűződő viszonya, beállítottsága, értékrendje mintát kell, hogy adjon a gyermek, a szülő számára. Megteremti és ötvözi a környezeti nevelés és a néphagyomány ápolás olyan feltétel- és tevékenységrendszerét, amelyben a gyermek egyénileg és közösen éli át a változatos ingereket, újra termetheti saját környezetét.

- A mindennapok népszokásőrző tevékenységei közül azokat emeljük ki, amelyek a Földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést állítják előtérbe.

VIII. Gyógypedagógia

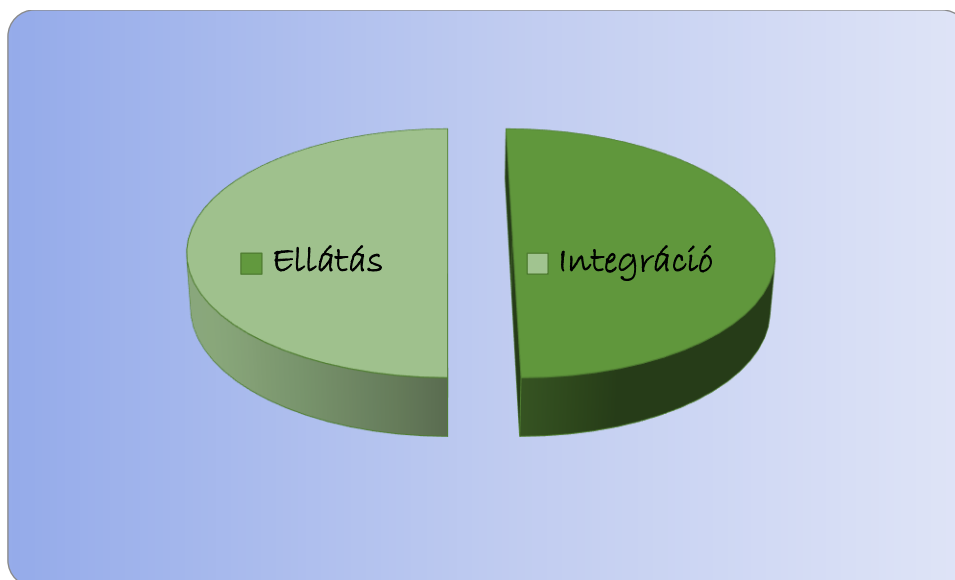
1. Gyógypedagógia és az integrált óvodai nevelés általános értelmezése

Integráció jelentése: Az integráció a speciális nevelési szükségletű gyermekek, fiatalok beilleszkedését jelenti a többségi nevelési–oktatási intézményt látogató gyermekek közé úgy, hogy az esélyegyenlőség megvalósuljon, és mindenki számára nyitottá, elérhetővé váljon a nevelési-oktatási intézmény.

Inklúzió jelentése: A befogadás nem egymás mellett élést jelent, hanem szerves odatartozásból adódó komfortélményt. A cél tehát az, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermek a lakóhelyéhez közeli, a feladatra megfelelően felkészült többségi nevelő-oktató intézmény szolgáltatását tudja igénybe venni.

A sajátos nevelési igényű gyermekek felnőtté válásához általános szinten ugyanazok a tartalmak, képességek, kompetenciák szükségesek, mint minden gyermek számára. Ellátásuk ennek ellenére számos speciális elemet tartalmaz.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek megsegítése az előírt külön ellátások megszervezésén és a gyermekcsoportban való aktív mindennapi részvételük elősegítésén alapul. A két folyamat párhuzamos és összefonódó.

Intézményi célkitűzéseink alappillérei

2. Gyakorlati megvalósulás

A gyermek mindennapi élete a csoportban zajlik. Egyéni szükségletivel az illetékes óvodapedagógusok és a nevelést segítő alkalmazottak egyaránt tisztában vannak. Az óvodapedagógusok törekvése, hogy minél aktívabban és hatékonyabban tudjon az óvodai tevékenységekbe bekapcsolódni, azok által fejlődni. Segítik az önkiszolgálás, a kapcsolatok kiépítése és a tanulási jellemzők területén való előre lépésben.

A gyermek óvodai élete emellett kiegészül egyéni, vagy mikrocsoportos fejlesztő foglalkozásokkal, melyek a megfelelő pedagógiai szakszolgálat szakértői véleménye alapján kerülnek megszervezésre az óvodai életritmus, az életkori jellemzők és a fejlődési sajátosságok figyelembevételével. A szakértői vélemény biztosít külön ellátásra való jogosultságot. A diagnózis mellett meghatározza a szükséges szakemberfeltételt, gyakoriságot és a fejlesztendő területeket. A gyermek csak a foglalkozás idejére hagyja el megszokott csoportját.

Az integráció megvalósulása és a kiegészítő foglalkozások egymást támogatják, hatásuk örökös körforgásban, kölcsönhatásban jelentkezik. Együttesen hivatottak elérni a fejlődés serkentését, stabilizálását és optimalizálását.

3. Integrált nevelés megjelenése az intézményünkben

Intézményünk hosszú évek óta integrál egyéni bánásmódot igénylő gyermekeket. Korábban mozgássérült és érzékszervi fogyatékos gyermekek is jártak óvodánkba. Óvodánkban beszéd fogyatékos, hiperaktív, tanulási zavar veszélyeztetett, beszédészlelési zavarral küzdő, autizmus spektrumzavarral diagnosztizált, figyelemzavarral, beilleszkedési és/vagy magatartásszabályozási zavarral élő és egyéb területeken elmaradást, vagy sajátos igényeket és eltérő képességprofilt mutató gyermekek folyamatos integrált és speciális ellátását biztosítottuk fennállásunk során.

4. Jogi alapfogalmak:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI)
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló (BTM)

- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI):

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló (BTM):

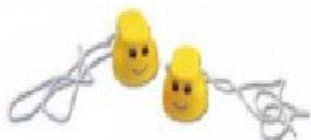
Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Az integráción túllépve intézményünk inkluzív nevelést folytat minden speciális szükségletű gyermek esetében. Csoportjaink nagy létszámúak (25-28 fő). Továbbképzések és az intézmény fő állású gyógypedagógusa segítik az óvodapedagógusok korszerű tájékoztatását és mindennapi befogadó munkájuk megszervezését.

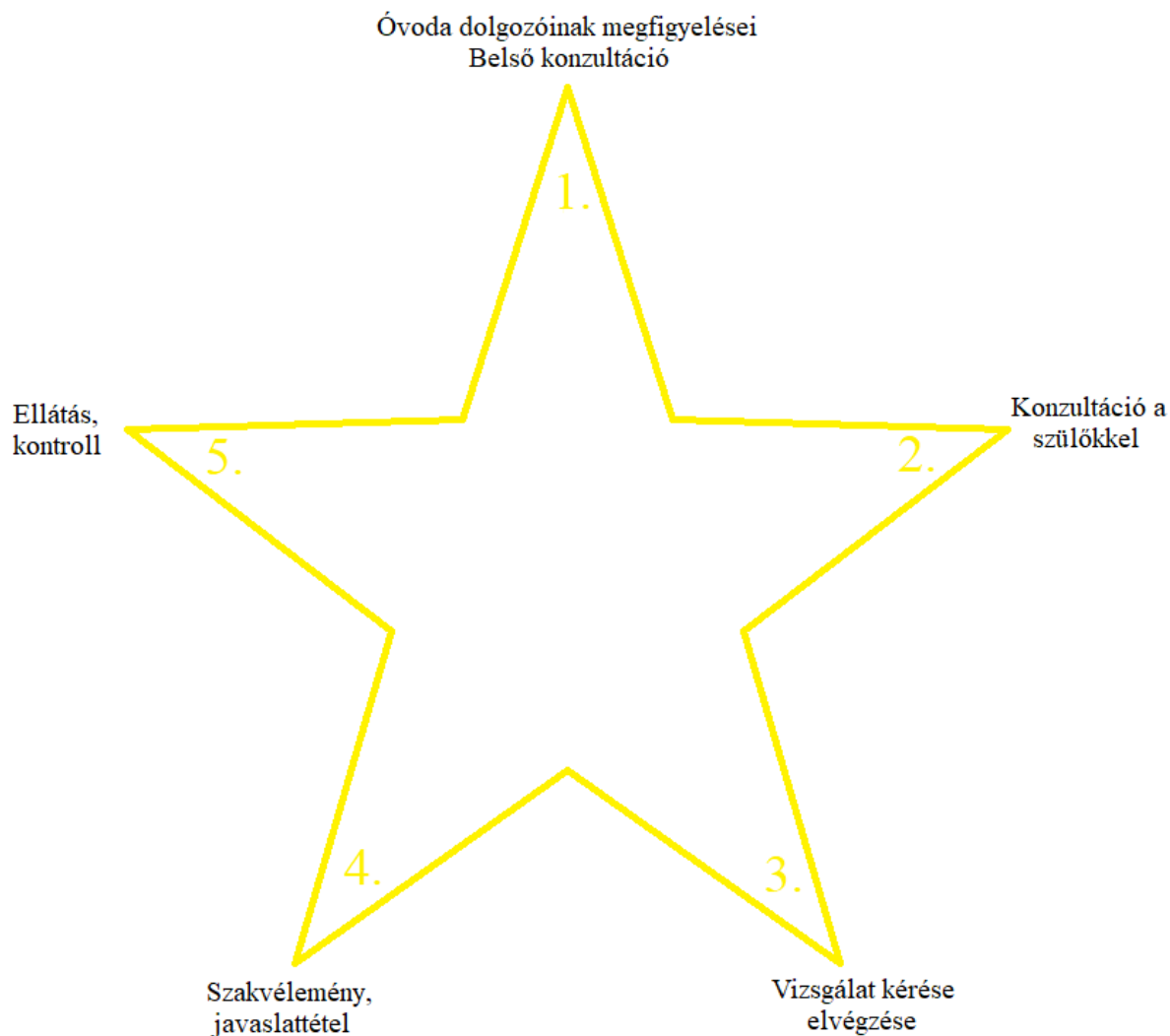
5. Egyéb feltételrendszerünk

- Az intézmény egész területe akadálymentes.
- Logopédia szoba
- Fejlesztő szoba
- Digitális fejlesztőszoba
- Sószoza
- Mászófallal felszerelt tornaszoba
- Egy csoportszoza indukciós hurokkal ellátva

Mozgásfejlesztés néhány eszköze - A gyermek sajátos igényének a felismerésétől az ellátásig

A gyermek útja a probléma észlelésétől az ellátásig

A fenti ábra gyakorlati értelmezése:

1. A gyermek bekerül a közösségbe.
2. Az óvodapedagógus tartósan, vagy visszatérően problémát észlel.
3. Az óvodapedagógus jelzi a gyógypedagógus felé a problémát.
4. Az óvodapedagógus és a gyógypedagógus közös megfigyeléseket végeznek, konzultálnak, elemzik a belső szűrővizsgálat eredményét.
5. Az intézmény szakemberei megbeszélést kezdeményeznek a szülőkkel.
6. Az intézmény a szülő egyetértésével pedagógiai vizsgálatot kér.
 - a) Egészségügyi kivizsgálás. (A szülő végezteti a pedagógiai vizsgálat előtt.)
 - b) Illetékes pedagógiai szakszolgálat által végzett vizsgálat.
7. A vizsgálatok elvégzése után a szülők és az intézmény kézhez kapja a szakértői véleményt, benne a diagnózissal és a fejlesztési javaslattal.

8. Az intézmény megszervezi a gyermek ellátását, külön foglalkozásokat biztosít.
A szülő jelzi az intézmény felé a magánúton igénybe vett hasonló szolgáltatásokat.
9. Az ellátás ideje alatt a szülő és a pedagógusok figyelik a gyermekben végbemenő folyamatokat, időszakosan konzultálnak róla egymással.
10. A gyermek részt vesz a kötelező kontrollvizsgálaton.
11. Az ellátás a legfrissebb szakértői vélemény tükrében módosul, ha szükséges.
12. Cél a beilleszkedés segítése, a képességek kibontakoztatása és iskolaérettség elérése.

6. A család és az intézmény együttműködése az integrált gyermekek érdekében

Hisszük, hogy minden gyermek a leoptimálisabb fejlődését úgy érheti el, ha a család és a nevelési intézmény együttműködésben és egyetértésben segíti őt. A gyermek érzi az őt körülvevő érzelmi klímát, legyen az feszült és konfliktusokkal terhelt, vagy nyugodt, békés, harmonikus. Megfelelő gyermeki fejlődés csakis kiegyensúlyozott érzelmi alapokról indulhat el és érheti el mindig az újabb lépcsőfokát. Ennek a gondolatnak a szellemiségében igyekszünk úgy megszervezni mindennapjainkat, hogy a szülők megfelelő tájékoztatást kapjanak az gyermekük intézményi életéről és módot adunk, hogy az általuk fontosnak ítélt információkat megoszthassák velünk. A hatékony információáramláson túl ennek a kapcsolatnak a gyermeket körülvevő légkör megteremtésében is meghatározó szerepe van. A bizalmi kapcsolat által, mely mintát is nyújt számára, ő is nyitottabbá, kezdeményezőbbé, magabiztosabbá válhat, és biztonságos közegének élheti meg az óvodát, ahol napjainak nagy része telik. Természetes következmény, hogy minden tanító-fejlesztő hatás jobban tud érvényesülni egy ilyen együttműködő kapcsolatban.

7. Gyakorlati megvalósulása:

- Napi rövidebb spontán kommunikáció a szülő és pedagógus között, amikor szükséges. Bármelyik fél kezdeményezheti.
- Szülői értekezlet
- Fogadóóra
- Információátadó elektronikus, vagy papíralapú levelek egy-egy témát illetően.
- A gyermekkel kapcsolatban álló pedagógusok közti hatékony kommunikáció.

VI. Gyermekek fejlődésének mérése-értékelése az intézményünkben

- Intézményünkben jogszabályi elvárások alapján a gyermekek fejlődését személyenként fejlődési naplóban rögzítjük. A Szülőkkel anamnézist veszünk fel a kisgyermek óvodai életét megelőző életszakasról is, s értékeljük a gyermeket a befogadástól az intézmény elhagyásáig teljes körű fejlődési skálán.
- Az intézményben ezen kívül saját mérő-értékelő módszerrel követjük a gyermekek érettségi szintjét. A mérést a csoport óvodapedagógusai végzi.
- A gyógypedagógus által ellátott gyermekekről az ellátó szakember Egyéni fejlesztő naplót vezet.

1. A mérés-értékelés szükségessége óvodáskorban

Az óvodás gyermekeket intézménybe kerülésüktől fogva gondoskodó pedagógiai közeg veszi körül. Innentől fogva a család mellett az óvoda is részt vállal abban a folyamatban, hogy a gyermek életkorának és lehetőségeinek megfelelően fejlődjen. Ez a feltétele a rizikómentes óvoda-iskola átmenetnek, de ami még ennél is sokkal fontosabb, a kiegyensúlyozottsága megteremtésének. A célzott megfigyelésekből nyert információkat idővel kiegészítik objektív vizsgálatok, melyek erre a célra megszervezett vizsgálati helyzetben, az ideillő módszerek tudatos megválasztásával és az életkori sajátosságok figyelembevételével zajlanak.

Az eredmények összevetése az óvodai és az otthoni tapasztalatokkal igen sokrétű képet festenek elénk a gyermekről, segítenek őt több oldalról megismernünk és az életében lévő jelenségeket megértenünk, elemeznünk. Kevés gyermek képességprofilja egyenletes. Ez azt jelenti, hogy az erősségek és a gyengeségek sajátos rajzolatot mutatnak, mely egy normál tartományon belül természetes, de lehetnek köztük kóros, figyelemfelhívó, vagy veszélyeket hordozó jelek is. Az időben végzett vizsgálatok segítenek ezek feltárásában és a tanácsadásban, hogy a szülő és az intézmény együttműködve és megfelelő időben tudja megtenni a szükséges lépéseket, legyen annak célja megelőzés, vagy akár már a beavatkozás. Így szeretnénk elkerülni az iskolai, vagy az élet más területén jelentkező, előre bejósolható kudarccokat. Mindig adódhat olyan tényező, ami ennyi odafigyeléssel is figyelmen kívül marad, de ennek esélyét szakmai lépésekkel próbáljuk minimalizálni. Természetesen számos előre nem látható tényező is közrejátszik az eredményesség tekintetében, de a mély és alapos megismeréssel ezekre is könnyebb választ adnunk a későbbiekben.

2. Szűrőrendszerünk az óvodai élet során

Az intézményi szűrővizsgálatok nem helyettesítik a diagnosztizáló intézmények munkáját. Óvodánk ellátó intézmény, ami azt jelenti, hogy vizsgálataink a tájékozódás célját szolgálják. Szükségesnek ítélt esetekben a gyermekeknek az illetékes szakértői bizottság vizsgálatán kell részt venniük. Hatáskörükbe tartozik megállapítani a jogosultságot, vagy javaslatot a külön fejlesztő foglalkozásokra, melyet csak ennek tükrében áll módunkban megszervezni.

3. Család és Intézmény együttműködése a gyermek optimális fejlődése érdekében

A szülő és az intézmény együttműködésének a fontossága alapvető. A szűrések megszervezése intézményi feladat, mégis számítunk a szülői együttműködésre bizonyos fázisaiban.

Amikor egy gyermek megkezd nálunk az óvodai életét, minden szülő egy nyilatkozatot tölt ki, melyben beleegyezését kérjük gyermeke aktuális szűrővizsgálatainak elvégzéséhez. A nyilatkozat érvényessége az óvodai élet teljes időtartamára érvényes. Ezután a pedagógusok rendszeres tájékoztatást nyújtanak a szülőnek, ha bármilyen probléma felmerül a gyermek életében. A két irányú kommunikáció fontos része, hogy a szülők is beszámolnak minden olyan

eseményről, tényezőről, amely befolyásolja a gyermek fejlődését, vagy magyarázatot nyújt egy-egy különös viselkedéssjegyre, fejlődési sajátosságra.

3 éves korban KOFA logopédiai szűrést végzünk. Ezen kívül 4 éves kor előtt csak a pedagógiai megfigyeléseinkre támaszkodunk. Nagy hangsúlyt helyezünk a spontán érés-jóhatékony hatásaira. Ha azonban karakteres probléma jelentkezik, melynek megoldása várhatóan speciális megsegítést tesz majd szükségessé, konzultációt kezdeményezünk a gyermek szüleivel. Ezen az alkalmon egyeztetjük észrevételeinket, felhívjuk a figyelmet a veszélyforrásokra és megtervezzük a beavatkozás lépéseit. Szakmai szempontból tisztában vagyunk a szükséges lépésekkel és azok sorrendjével, kellő információ áll rendelkezésünkre a család segítéséhez, de a szülői felelősségvállalás szerepe megnövekszik ezekben az esetekben.

Az óvodai kezdeményezésű egészségügyi kivizsgálás megszervezése (bejelentkezés, megjelenés, gyógyszerelés stb.) a család feladata.

A pedagógiai szakszolgálatokkal való kapcsolatfelvétel viszont az óvoda feladata, az intézményünkön keresztül kap a szülő vizsgálati időpontot. A szakszolgálatok a vizsgálat után szakértői javaslatot tesznek a fejlődés optimalizálására, mely javaslatlattétel tartalmaz mindkét félre nézve kötelezettségeket. Ezek együttes betartása vezet leghatékonyabban a gyermek megfelelő fejlődéséhez. Az intézményi ellátás megkezdésekor a szülő szintén beleegyező nyilatkozatával járul hozzá a külön foglalkozások megtartásához. Az időszakos konzultáció, egyeztetés a további folyamatoknak is fontos része. (ld. 3. ábra)

Minden nevelési évben tart a csoportvezető óvodapedagógus szülői értekezleteket és fogadóórákra is van lehetőség. Ezt olykor egyik, máskor a másik fél kezdeményezi. Az alkalmak megszervezése intézményi, míg az azokon való megjelenés szülői kötelezettség.

Amikor eljön az ideje a korosztályos szűrővizsgálatoknak, az óvodapedagógus személyesen nyújtja át a mérés-értékelés eredményét, szükség szerint a szülő fogadó órá keretében kaphat részletesebb tájékoztatást az eredményről.

Probléma felmerülése esetén ugyanaz a beavatkozási menet lép érvénybe, mint ami már is fentebb olvasható.

A gyermekek olyan légkörben nevelkednek már korai életkorukban, ahol a sokszínűség és az egyéni igények megléte, valamint az ezekre nyújtott adekvát válaszok természetesek. Így felnőve ők maguk társadalmi szinten tudnak majd integráló közösséget teremteni, ahol az emberi adottságok változatossága természetes lesz számukra, az együttélés pedig minden közösségi tag számára zökkenőmentesebbé válhat.

IX. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik az óvoda pedagógiai tevékenységéhez. A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenység magába foglalja a családdal, a szülőkkel való kapcsolatteremtés rendszerét hisz alapvető célkitűzés, hogy a gyermek családban nevelkedjen, szüleitől kapja meg a segítséget, hogy óvodába járjon, felkészüljön az iskolára.

Óvodánk az Éves munkatervben gyermekvédelmi tervet ír jogszabályok alapján. A gyermekvédelmi programot az igazgató, mint gyermekvédelmi felelős készíti.

1. A gyermekvédelmi felelős gyermekekkel kapcsolatos feladatai:

A veszélyeztetett gyermekekkel:

A veszélyeztetett gyermekek felmérése minden nevelési év kezdetén megtörténik. Cél a veszélyeztetettség súlyosságának mérlegelése, ez alapján további teendőkre vonatkozó javaslattétel, egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal.

A veszélyeztetett gyermekek szülei részére tanácsadás, szociális ellátások számbavétele.

A hátrányos helyzetű gyermekekkel:

- A hátrányos helyzetű gyermekek felmérése a csoportvezetők közreműködésével, nyilvántartásba vételük.
- A hátrányos helyzet típusának mérlegelése.
- A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, intézkedések a hátrányos helyzet esetén.
- Tanácsadás szülőknek.
- Szociális ellátások számbavétele.

Az intézmény valamennyi gyermekére nézve:

- Általános prevenciós tevékenységek, az óvodát körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében.
- Mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása.
- Szociális ellátások számbavétele
- A gyermekek érdekeinek képviselése.

2. Az okok feltárása után fogalmazódnak meg céljaink és feladataink

Céljaink:

- Az óvodás gyermekek védelme az intézmény belül és védelmük elősegítése óvodán kívüli környezetükben.
- Testi, lelki egészségük védelme az óvoda sajátos módszereivel.
- Személyiségük korukhoz mértén kiteljesedjék.
- Érezzék jól magukat az óvodában, társaik és a felnőtt dolgozók között.
- A fogyatékos vagy sajátos nevelési igényű gyermekek önmagukhoz képest fejlődjenek, a különbözőséget a többi gyerek is fogadja el.

Feladataink:

- A hátrányos helyzet szakszerű kezelése, a veszélyeztetettség megelőzése.
- A felzárkóztatás megszervezése, esélyegyenlőség biztosítása.
- Szülőkkel való közvetlen kapcsolat tartása a gyermek fejlesztése érdekében.
- A családok számára segítségnyújtás, esetleg szakemberhez irányítás.
- Partnerközpontú működés: szülőkkel, gyermekorvossal, védőnővel, gyermekjóléti szolgálattal, a képviselőtestület szociális bizottságával.
- Kapcsolattartás a Szakszolgálatokkal, szakértői bizottságokkal.

Konkrét tevékenységi formáink:

- Családlátogatások
- Szülői értekezletek, fogadóórák, tájékoztatók
- Hagyományok ápolása, nyílt ünnepségek a családok bevonásával
- Egyéni felzárkóztatás megszervezése
- Orvosi vizsgálatok megszervezése

X. Fejlődés jellemzői óvodás kor végére

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:
 - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot,

tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

1. A kétnyelvű tanulásra, a nyelvtanulásra való alkalmasság kritériumai az óvodáskor végére

Az óvodáskorú gyermek nyelvtanulásra való felkészítése a kétnyelvű óvodapedagógus legfőbb és egyben legfelelősségteljesebb feladata. A gyermeket képessé tenni arra, hogy a megváltozott, iskolai feltételek mellett is – új közösség, más felnőtt, új napirend, nyelvóra – aktívan vegyen részt a nyelvi fejlesztési folyamatban, azaz tanulja a nyelvet. A nyelvtanulásra való alkalmasság legfontosabb jellemzői: az alkalmazkodó képesség, kapcsolatteremtő készség, kommunikációs készség fejlettsége, önállóság, a feladatok teljesíteni tudása és a kíváncsiság ébren tartása, a tudásvágy kialakulása.

Akkor éri el a gyermek ezt az érettséget, ha óvodás korában eleget játszhatott, ha képességeit az életkorához illő tanulási helyzetekben fejlesztették, ha a kétnyelvű óvodapedagógussal való kapcsolata védettségre, bizalomra épült. Biztonságban érzi magát, mert megérti a beszédhelyzeteket, passzív és aktív szókincsrel rendelkezik. Szereti a nyelvet a nyelvi élmények és a tevékenységhez kötött nyelvi helyzetek miatt. Utánzás után tanulta a nyelvet és eljutott a hallás utáni beszédmegértés fokára.

2. Sajátos nevelési igényű gyermekek beiskolázása

SNI gyermek óvodai nevelése meghosszabbítható, szakvélemény alapján. Ha a gyermek SNI miatt, a tankötelezettségét nem tudja teljesíteni, 5 éves korától fejlesztő képzésben kell részt vennie. A képzési kötelezettség a tankötelezettség végéig fennáll, szükség esetén meghosszabbítható.

3. Óvoda-iskola átmenet helyi jellemzői

Településünkön két oktatási intézmény működik, egy Óvoda és egy Általános Iskola. Mindkét intézményben helyi és bejáró gyermekeket is fogadunk. Jellemző, hogy az óvodai nevelésünket igénybe vevők legtöbbször a helyi általános iskolába iratkozik.

Mindkét intézmény német nemzetiségi pedagógiai programmal működik, de emellett még sok lényeges szakmai elem azonos. Hisszük, hogy a kapcsolattartás az intézmények hatékony

működésének elengedhetetlen feltétele, a gyermekek, szülők, pedagógusok, fenntartó közös érdeke.

A közösen kidolgozott alapelveket, tartalmakat kiemelt feladatunknak tartjuk:

- Kölcsönös nyitottság, egymás munkájának megismerése
- Bizalom, problémák feltárása,
- Szimmetrikusság, nevelői partnerviszony, egyenrangúság
- Az intézmények nevelési-oktatási és pedagógiai programjának kölcsönös megismerése egymásra épülő nevelési-oktatási terv készítése
- A nagycsoport és az első osztály módszereinek egymáshoz közelítése
- Kölcsönös hospitálás, folyamatos tervszerű ismerkedés az intézményekkel, gyermekcsoporttal

Évek óta bevált módszerünk, hogy közös programokat szervezünk:

- Közös kulturális rendezvényeken való részvétel
- Nyílt napok
- Közös nevelési értekezletek a nevelőtestületek között
- Rendszeres látogatás az óvoda nagycsoportjában a jövőendőbeli elsős tanítók részéről
- Óvodások látogatása az iskolában és tanítási órán való részvétel
- Elsősök visszalátogatása óvodánk nagycsoportjaiba
- Szülői értekezlet az első osztályba készülő gyermekek szülei részére
- Az első osztályosok évnyitó ünnepségén az óvodapedagógusok jelképesen is átadják a csoportot az iskola-pedagógusoknak
- Októberben látogatást teszünk az elsősöknél, így munkánk visszacsatolást kaphat (igazgató, akkori elsősöket ballagató óvodapedagógusok, az aktuális nagycsoport óvodapedagógusai)

XI. Szülők által igényelt egyéb szolgáltatások

- Római katolikus óvodai hittan (szakképzett hitoktatóval, óvodai napirendben)
- Ovi-foci, gyermek fitness